

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Česká republika pomáhá

Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009

ČESKÁ REPUBLIKA
POMÁHÁ

Obsah

1. Hlavní cíle rozvojové spolupráce České republiky	04
2. Důležité legislativní a koncepční změny v letech 2009 a 2010	06
3. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009	12
3.1 Dvoustranná rozvojová pomoc České republiky v roce 2009	14
Dvoustranná rozvojová pomoc dle sektorů	
Dvoustranná rozvojová pomoc dle geografického zaměření	
Další rozvojové činnosti	
3.2 Mnohostranná zahraniční rozvojová spolupráce	32
Zapojení do rozvojových aktivit v rámci Evropské unie	
Zapojení do rozvojových aktivit v rámci Organizace spojených národů	
Zapojení do rozvojových aktivit v rámci mezinárodních finančních a rozvojových organizací	
4. Řízení dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky	38
5. Informovanost veřejnosti o rozvojové spolupráci a globální rozvojové vzdělávání . . .	40
6. Statistická příloha	42

> Předmluva

Česká republika prošla od roku 1989 významnými změnami. Vrátila se do skupiny vyspělých stabilních států s životním standardem, který zdaleka není ve světě běžný. Výší ročního hrubého domácího produktu na hlavu se řadíme mezi 40 nejbohatších států na světě. Obyvatelé nejchudších rozvojových zemí mají průměrný příjem mnohonásobně nižší. Z toho důvodu považujeme za samozřejmé, že Česká republika pomáhá.

Materiální nedostatek je přitom pouze tou nejviditelnější částí chudoby. Bývá doprovázen omezeným přístupem ke vzdělání a zdravotní péči, nedostatkem pracovních příležitostí, diskriminací a porušováním základních lidských práv. Chudoba, nedostatečný rozvoj a chatrné perspektivy jsou živnou půdou pro politické krize, které mohou přerůst do ozbrojených konfliktů. Přispívají ke zvýšené kriminalitě a terorismu a bývají přímou příčinou nelegální migrace.

Nejchudší země se nemohou se svou situací vyrovnat pouze vlastními silami. Lidstvo čelí problémům, které svým dosahem získávají globální rozměry. Kromě lidsky přirozené snahy pomáhat chudším je rovněž v zájmu rozvinutých států, včetně České republiky, aby svět tyto jevy uměl řešit a dokázal jim předcházet. Objem pomoci přitom nemusí být vždy prvořadý. Rozhodující je její kvalita a konkrétní způsob, jak dlouhodobě zlepšit život těch nejpotřebnějších a nejzranitelnějších skupin obyvatelstva.

Rozvojová pomoc České republiky v roce 2009 primárně směřovala do sektorů vzdělávání, zásobování vodou a zdravotnictví. Zároveň díky vlastním historickým zkušenostem klademe důraz na specifické formy pomoci jako podpora dodržování

lidských práv a principů demokracie ve světě. Také se soustředujeme na dříve méně viditelná témata spolupráce, mezi něž patří rovnoprávnost mužů a žen či ochrana životního prostředí.

Snažíme se, aby systém naší rozvojové spolupráce fungoval efektivně. Rok 2009 byl v tomto směru velmi důležitý: rozvinula se činnost Česká rozvojové agentury, byl vypracován nový Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a byla vytvořena nová Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017.

Rozvojová spolupráce České republiky je založena na práci, odpovědnosti a osobním přístupu celé řady lidí. Zapojili se do ní zástupci českých vládních a nevládních organizací a dobrovolníci po celém světě. Přispěly k ní také úspěšné občanské sbírky na pomoc postiženým oblastem. Všem, kdo se na ní podíleli, podělejí a šíří dobré jméno naší země ve světě, patří můj dík.

A stylized, handwritten signature in black ink, which appears to read 'Karel Schwarzenberg'.

Karel Schwarzenberg
místopředseda vlády
a ministr zahraničních věcí České republiky

1 › Hlavní cíle rozvojové spolupráce České republiky

Česká republika projevuje solidaritu s lidmi v málo rozvinutých zemích a cítí svůj díl k odpovědnosti za řešení globálních problémů, které do značné míry souvisí s chudobou. Poskytováním rozvojové pomoci chudým zemím Česká republika přispívá k řešení problémů ve světě, a to v souladu se svými zájmy a při využití svých specifických zkušeností. Zahraniční rozvojová spolupráce je plnohodnotnou součástí zahraniční politiky České republiky a přispívá k naplňování jejích cílů.

■ Ekvádor

Strategickým cílem české rozvojové politiky je odstraňování extrémní chudoby a podpora bezpečnosti a prosperity prostřednictvím efektivního partnerství, které umožní chudým a málo rozvinutým zemím realizovat jejich rozvojové cíle. Výchozím bodem jsou Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs). Klíčový stimul pro rozvoj představují demokratické formy vládnutí, udržitelný ekonomický růst, zapojování rozvojových zemí do mezinárodního obchodu, sociální rozvoj a péče o životní prostředí.

Poskytováním rozvojové pomoci přispívá Česká republika k zajištění bezpečnosti a stability na globální úrovni i k předcházení konfliktů na regionální a místní úrovni, k omezení nežádoucí migrace, bezpečnosti v oblasti životního prostředí, podpoře demokracie, k dodržování lidských práv a základních svobod a k posilování právního státu.

Základní principy české rozvojové spolupráce vycházejí z Evropského kon-

Poskytováním rozvojové pomoci přispívá Česká republika k omezování chudoby, k podpoře bezpečnosti a prosperity prostřednictvím efektivního partnerství, i k předcházení konfliktů na regionální a místní úrovni.

sensu o rozvoji (2005), Pařížské deklarace o efektivnosti pomoci (2005) a Akční agendy z Akkry (2008).

→ Česká rozvojová spolupráce je založena na partnerství s přijímajícími zeměmi, je vedena poptávkou partnerských zemí a jejich potřebami.

→ Česká republika podporuje posilování systémů a kapacit partnerských zemí. Cílem je jejich aktivnější role při formulování a realizaci vlastních rozvojových politik.

→ S principem partnerství souvisí rovněž vzájemná odpovědnost. Česká republika jako dárce i partnerské země mají

odpovědnost za výsledky a účinky rozvojových programů vůči svým občanům a vůči sobě navzájem.

→ Česká republika se zapojuje do úsilí dárcovské komunity koordinovat svoji rozvojovou politiku a harmonizovat rozvojové aktivity teritoriálně i sektorově.

→ Česká rozvojová politika je transparentní a otevřena veřejné diskusi. Zahrnuje nestátní neziskové organizace, podnikatelskou sféru, akademickou obec a další složky občanské společnosti.

2 › Důležité legislativní a koncepční změny v letech 2009 a 2010

Významným mezníkem při zefektivňování systému české rozvojové spolupráce bylo přijetí vládního návrhu Zákona o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů¹ v červnu 2009. Dokončením schvalovacího procesu a vstupem zákona v platnost od 1. července 2010 bylo úspěšně završeno několikaleté úsilí o vytvoření legislativního rámce pro danou oblast.

■ Mongolsko – průzkum oblastí kontaminovaných nebezpečnými látkami v důsledku těžby nerostných surovin v oblasti Selenge

Schválení zákona je jasným signálem, že Česká republika má v úmyslu věnovat se rozvojové spolupráci a humanitární pomoci dlouhodobě a předvídatelně.

Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí:

→ jasně definuje rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc;

→ v oblasti humanitární pomoci rozděluje kompetence mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Ministerstvem vnitra ČR a sladí ji s integrovaným záchranným systémem;

→ stanovuje pravomoci a působnosti všech subjektů;

→ právně zakotvuje Českou rozvojovou agenturu jako implementační organizaci české rozvojové spolupráce.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR připravuje strategické a koncepční dokumenty, každoroční plány dvoustranné rozvojové spolupráce i střednědobé výhledy; zadává evaluace rozvojových projektů a programů a řídí Českou rozvojovou agenturu.

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA zajišťuje realizaci rozvojové spolupráce, včetně identifikace vhodných projektů, jejich formulace, vypisování výběrových řízení (ve formě veřejných zakázek i dotací), podpisu smluv a monitoringu projektů.

Dle harmonogramu stanoveného vládou v roce 2007 pokračuje až do konce roku 2010 transformace české rozvojové spolupráce,² která systém zahraniční pomoci výrazně zefektivní.

Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce:

→ sjednocuje odpovědnosti a pravomoci v oblasti rozvojové spolupráce převodem rozvojové politiky a vybraných rozvojových aktivit na Ministerstvo zahraničních věcí ČR;

→ sjednocuje rozpočet na rozvojovou spolupráci a zahrnuje jej do rozpočtové kapitoly Ministerstva zahraničních věcí ČR;

¹ Zákon o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů, Sbírka zákonů č. 151/2010

² Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce České republiky (UV č. 1070/2007 ze dne 19. září 2007)

■ Jamajka – těžba a úprava průmyslových nerostů

- zachovává koncepční a expertní roli ministerstev prostřednictvím Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci;
- důsledně rozděluje koncepční a implementační funkce v rámci rozvojové spolupráce mezi Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Českou rozvojovou agenturu.

V roce 2009 tak byly nové projekty v sektorech zdravotnictví, vzdělávání, sociálního rozvoje a dopravy zahájeny v gesci Ministerstva zahraničních věcí ČR, respektive České rozvojové agentury. Jednotlivé věcně příslušné resorty však stále odpovídaly za projekty zahájené před rokem 2008.

V průběhu roku 2009 rozvinula svou činnost **Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci** jako meziresortní koordinační orgán, který sdružuje zástupce všech ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy i představitele platform nestátních neziskových organizací a podnikatelského sektoru. Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci se během roku 2009 sešla pětkrát a její zasedání přispěla k posílení transparentnosti, vzájemné informovanosti a kvalitnější koordinaci a soudržnosti rozvojových aktivit.

Od září 2009 byla připravována **Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010–2017**, která nahradila dokument z roku 2002. Ministerstvo zahraničních věcí ČR přizvalo k účasti na přípravě nové Koncepce další aktéry rozvojové spolupráce, a to prostřednictvím pracovní skupiny v rámci Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Koncepce, schválená vládou v květnu 2010,³ bere v úvahu změny zahraničněpolitického a ekonomického kontextu, nové závazky České republiky v rámci Evropské unie a na dalších multilaterálních fórech a obecné trendy v oblasti rozvojové politiky. Dokument aktualizuje základní cíle české rozvojové spolupráce i zásady jejího poskytování a stanovuje nové teritoriální a sektorové priority.

Teritoriální priority

Pro následující období byly vybrány nové programové země, které představují nejvyšší kategorii partnerských zemí (prioritní země s programem spolupráce), a projektové země, ve kterých jsou ve střednědobém horizontu potřebné a žádoucí rozsáhlejší rozvojové aktivity České republiky. S dosavadními prioritními zeměmi bude spolupráce pokračovat v jiném rozsahu a zaměření než v předchozím programovém období.

Programové země

- Afghánistán
- Bosna a Hercegovina
- Etiopie
- Moldavsko
- Mongolsko

Projektové země

- Gruzie
- Kambodža
- Kosovo
- Palestinská autonomní území
- Srbsko

Dosavadní prioritní země

- Angola
- Jemen
- Vietnam
- Zambie

Sektorové priority

Nově definované sektorové priority berou v úvahu poznatky z předcházejícího období a vycházejí z komparativních výhod České republiky, včetně zkušenosti s procesem politické, ekonomické a společenské transformace. Sektorové priority zároveň odrážejí obecné priority mezinárodního společenství, dané zejména Rozvojovými cíli tisíciletí, a berou na zřetel proces dělby práce s ostatními dárči.

Prioritní sektory

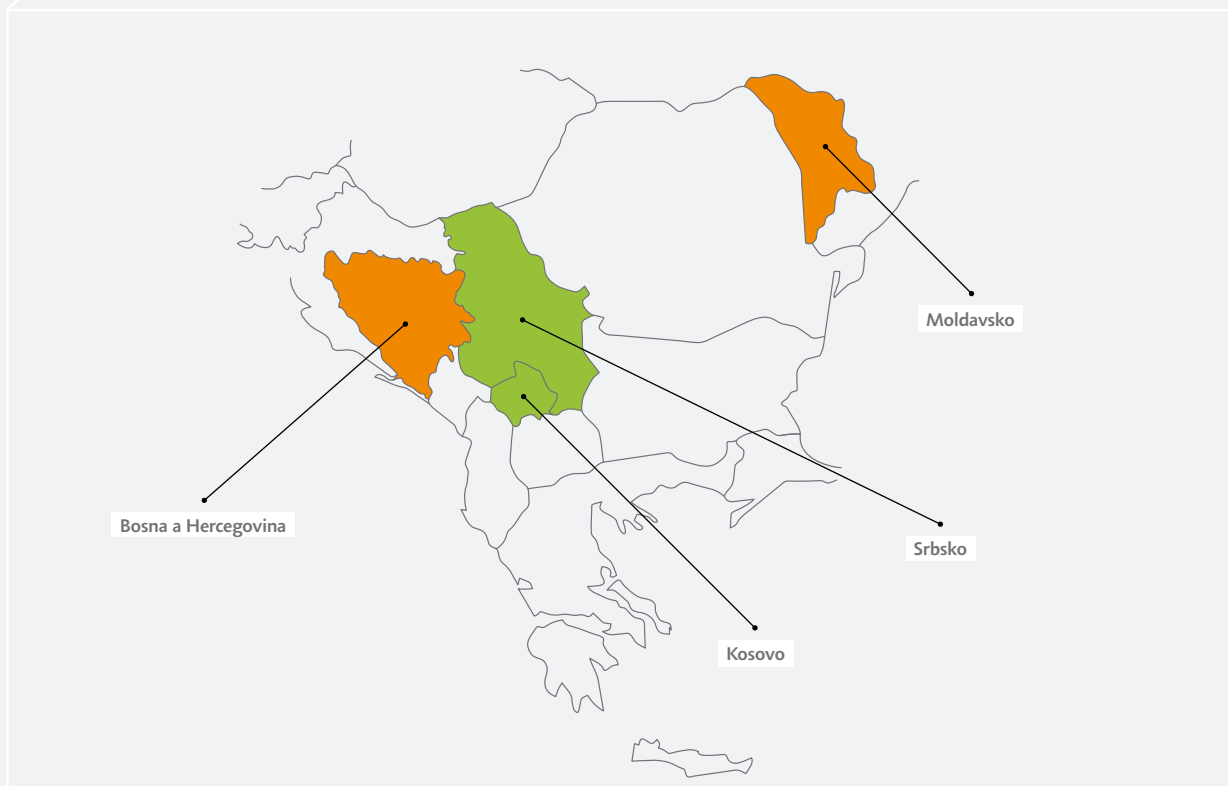
- životní prostředí
- zemědělství
- sociální rozvoj (včetně vzdělávání, sociálních a zdravotnických služeb)
- ekonomický rozvoj (včetně energetiky)
- podpora demokracie, lidských práv a společenské transformace

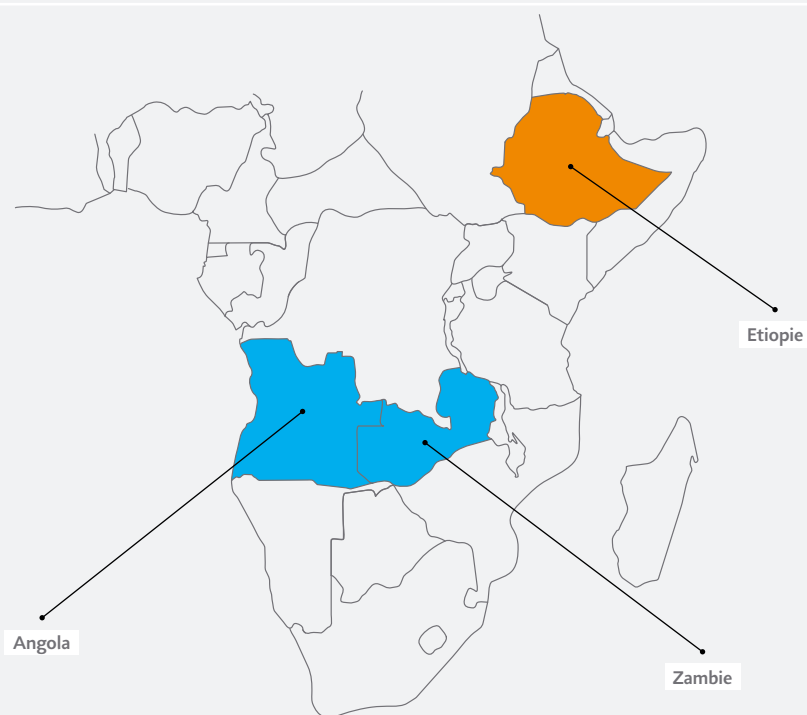
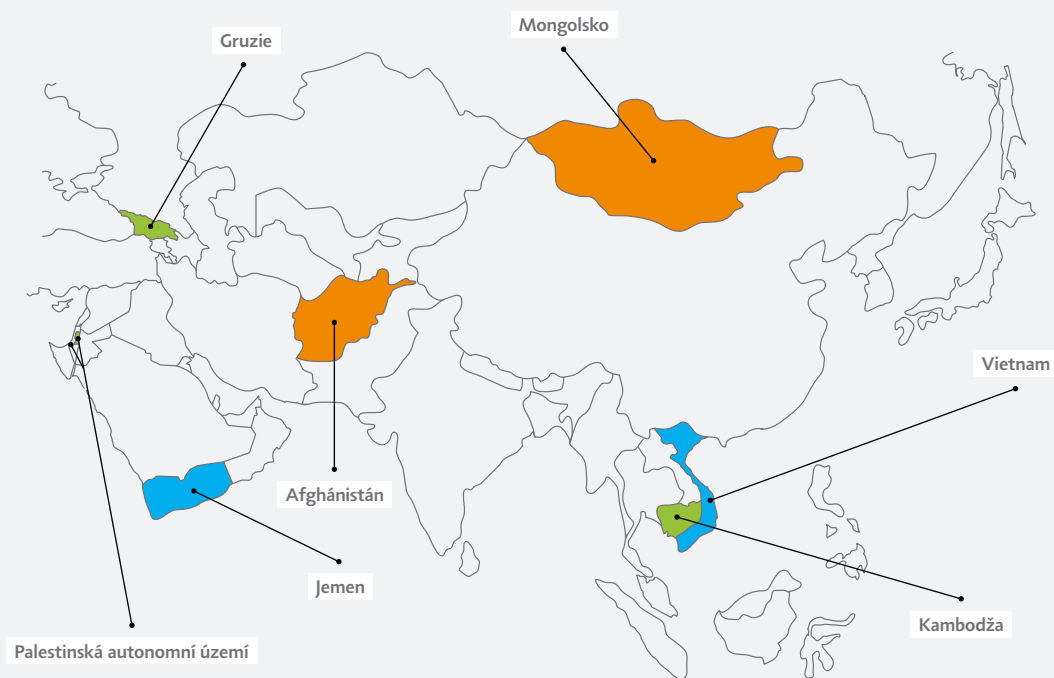
³ Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017 (UV, č. 366/2010, ze dne 24. května 2010).

Programové země Projektové země Dosavadní prioritní země

3 › Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky v roce 2009

Spektrum rozvojových aktivit, kterým se Česká republika v roce 2009 věnovala, mělo za cíl přispět k naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Současně se Česká republika snažila dostát svým závazkům plynoucím z členství v Evropské unii a v Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, a zařadit se tak mezi vyspělé dárce zahraniční pomoci.

Česká republika se rovněž zapojila do rozvojových aktivit mezinárodního společenství, ať už koordinovaným přístupem ve spolupráci s jinými dárci nebo prostřednictvím mezinárodních organizací.

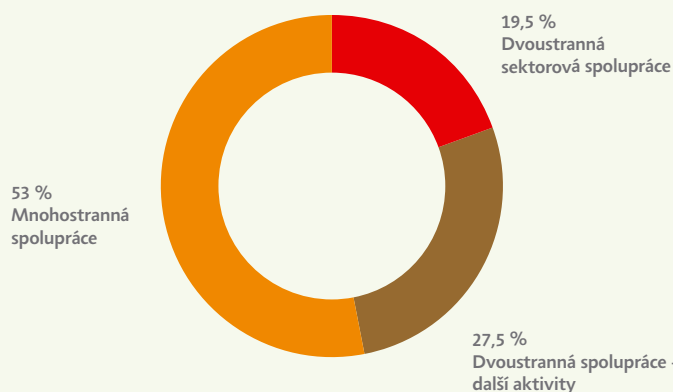
Celková oficiální rozvojová pomoc České republiky dosáhla v roce 2009 výše 4,08 miliardy Kč, tj. 214,7 milionu USD⁴. Mezinárodně sledovaný ukazatel poměru oficiální rozvojové pomoci k hrubému národnímu důchodu (HND) zůstal stejný jako v roce 2008, tj. na úrovni 0,12 %.

V roce 2009 se Česká republika v rámci oficiální rozvojové pomoci z hlediska oblastí pomoci (sektorů) zaměřila zejména

na vzdělávání (včetně vládních stipendií pro zahraniční studenty) a další sektory definované OECD – zásobování vodou

a sanitace, zdravotnictví, zemědělství a lesnictví, průmysl, hornictví, sociální infrastruktura a doprava.

Graf 1 – Základní rozdělení oficiální rozvojové pomoci (ODA) ČR v roce 2009

Tabulka 1 – Základní rozdělení oficiální rozvojové pomoci (ODA) České republiky v roce 2009

Sektor	Objem v milionech Kč ⁵	Objem v milionech USD	Podíl na objemu dvoustranné spolupráce (v %)
Rozvojové projekty	794,3	41,8	41,5
Civilní a mírové mise	462,4	24,4	24
Podpora uprchlíků v České republice	299,8	15,8	15,6
Ostatní aktivity	113	6	5,9
Humanitární pomoc	83,7	4,4	4,4
Administrativní náklady	74,1	3,9	3,9
Dvoustranné oddlužení	58,3	3,1	3,0
Podpora nevládních organizací	32,5	1,7	1,7
Rozvojová potravinová pomoc	0,6	0,03	0
DVOUSTRANNÁ POMOC CELKEM	1 918,7	101,1	100 %
Mezinárodní organizace	Objem v milionech Kč	Objem v milionech USD	Podíl na objemu mnohostranné spolupráce (v %)
Programy, fondy a agencie OSN	234,3	12,3	10,9
Instituce Evropské unie	1 791,1	94,3	83
Ostatní mezinárodní organizace (IDA, MDRI, EBRD, OECD, IOM, aj.)	125,5	6,6	5,8
Montrealský protokol	7,8	0,4	0,4
MNOHOSTRANNÁ POMOC CELKEM	2 158,7	113,6	100 %
ROZVOJOVÁ POMOC CELKEM	4 077,4	214,7	

Česká republika věnovala v roce 2009 velkou pozornost naplnění hlavního Rozvojového cíle tisíciletí, tedy omezení extrémní chudoby a hladu. Pro jeho dosažení je nezbytné zajištění kvalitnějších potravin a přístupu k pitné vodě co největšímu počtu osob. Proto byly české rozvojové aktivity zaměřeny právě na tyto dvě oblasti, a české subjekty, ať už soukromé či nevládní, pomohly v mnoha zemích najít, ochránit či vyčistit zdroje pitné vody nebo vodu přivést k uživatelům, a rovněž významně přispěly ke zlepšení produkce potravin. Na aktivity v oblasti vodohospodářství byla vynaložena více než šestina celkových prostředků na dvoustranné rozvojové projekty a na rozvoj zemědělství a venkova 11 %.

Bez zlepšení přístupu ke vzdělání (včetně vládních stipendií), zdravotní péči, zaměstnání a sociálním službám nemůže dojít ke zvýšení životní úrovně obyvatelstva v chudých zemích. Na aktivity v těchto oblastech proto bylo věnováno

⁴ Pro přepočtení na USD byl použit průměrný kurz za r. 2009 1 USD = 18,9895 CZK dle metodiky OECD/DAC.

⁵ Rozdíly oproti číselným údajům v textu v Kč jsou způsobeny použitím výchozího statistického výkaznictví ODA v USD a zpětným přepočtem dle ročního průměrného kurzu, stanoveného OECD/DAC.

26 % prostředků na dvoustranné projekty, a to zejména v jihovýchodní Evropě, ve východní Evropě, v Asii a v Africe.

Budování energetické a dopravní infrastruktury a zlepšování kvality životního prostředí jsou dalšími klíčovými sektory nezbytnými pro udržitelný hospodářský a sociální rozvoj partnerských zemí. Na modernizaci energetického odvětví, popřípadě na elektrifikaci jednotlivých regionů,

přispěla Česká republika v roce 2009 téměř 30 mil. Kč (1,5 % dvoustranné ODA). Na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo rovněž 1,5 % prostředků.

Rozvojové iniciativy se rovněž zaměřily na zvyšování kvalifikace pracovníků, inovaci technologií a budování odborných kapacit v průmyslových podnicích. Celkový objem takto vynaložených prostředků činil více než 66 mil. Kč (3,4 % dvoustranné pomoci).

Dvoustranně poskytla Česká republika v roce 2009 rozvojovou pomoc v hodnotě 1,92 miliardy Kč (tj. 101,1 milionu USD), na mnohostranném základě (prostřednictvím mezinárodních organizací) 2,16 miliardy Kč (tj. 113,6 milionu USD). Mnohostranná pomoc tedy mírně převažuje nad dvoustrannou (v poměru 53 % ke 47 %) a její výše je ovlivněna především stoupajícím českým příspěvkem do rozvojového rozpočtu Evropské unie.

3.1 Dvoustranná rozvojová pomoc České republiky v roce 2009

DVOUSTRANNÁ ROZVOJOVÁ POMOC DLE SEKTORŮ

Z hlediska oblastí pomoci (sektorů) se Česká republika v roce 2009 zaměřila zejména na vzdělávání (včetně vládních stipendií pro zahraniční studenty), a další sektory definované Rozvojovými cíli tisíciletí – zásobování vodou a sanitací, zdravotnictví, zemědělství a lesnictví, průmysl a hornictví, sociální infrastruktura a dopravu.

Vzdělávání

V sektoru vzdělávání byly realizovány projekty zaměřené na podporu rozvoje základního a středního odborného vzdělávání, a to zejména s důrazem na zvyšování znalostí a dovedností zemědělců (například v **Gruzii** a v **Angole**). Kromě toho se vzdělávací aktivity zaměřily na znevýhodněné a ohrožené skupiny obyvatel, například nezaměstnané ženy. Za podpory České republiky bylo například do speciální školy pro zrakově postižené v **kosovském** městě Peja dodáno vybavení usnadňující zrakově postiženým práci s výpočetní technikou. Zmínit lze rovněž zavedení vzdělávacího programu pro obor sociální práce v **Mongolsku**.

Důležitou součástí české zahraniční pomoci tvoří vládní stipendia pro studium v České republice. Jejich cílem je pomoc při vychovávání kvalifikovaných odborníků, kteří v budoucnu přispějí ke zlepšení situace ve vlastních zemích. V roce 2009 studovalo na českých

DÍKY ČESKÝM ROZVOJOVÝM PROJEKTŮM se zlepšila dostupnost vzdělání pro obyvatele odlehklých oblastí cílových zemí, podpořilo se zavádění moderních vyučovacích metod a zlepšila se integrace znevýhodněných a ohrožených skupin dětí a mládeže do společnosti.

veřejných vysokých školách 783 vládních stipendistů z 75 zemí, nejvíce z Evropy (244), Asie (163) a Afriky (186). Studijní zaměření studentů odpovídalo potřebám

země původu. Nejčastějšími obory jsou zemědělství, vodohospodářství, technika, ekonomika, doprava, geologie, strojírenství a informatika.

Tabulka 2 – Rozložení fin. prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci v r. 2009 podle sektorů

DVOUSTRANNÁ SEKTOROVÁ ROZVOJOVÁ POMOC	Sektor	Objem v milionech Kč ⁵	Objem v milionech USD
	Vzdělávání	159,7	8,4
	Zásobování vodou a sanitace	118,7	6,3
	Zdravotnictví	112,2	5,9
	Zemědělství, lesnictví a rybolov	87,4	4,6
	Průmysl, stavebnictví a hornictví	66,1	3,5
	Sociální infrastruktura a služby	57,5	3
	Doprava	55,8	2,9
	Řádná správa věcí veřejných a občanská společnost	39,3	2,1
	Ochrana životního prostředí	29,6	1,6
	Energetika	29,2	1,5
	Obchodní politiky a regulace	1,3	0,07
	Komunikace	1,1	0,06
	Řízení veřejných financí	1,1	0,06
	Obchod a další služby	0,9	0,05
	Ostatní sektorové projekty	34,11	1,8
	SEKTORY CELKEM	794	41,8

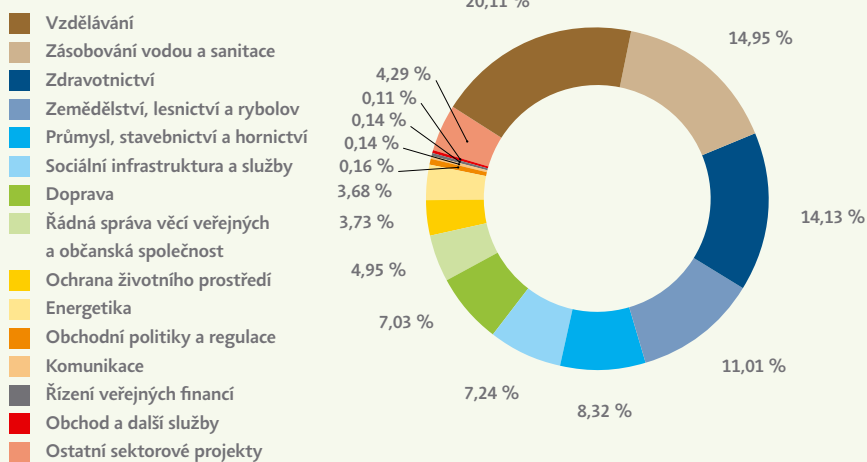
■ Afghánistán – závlahová infrastruktura pro přilehlý morušový sad v Powraku

Zásobování vodou a sanitace

Nedostatek či naopak nadbytek vody, ochrana vodních zdrojů a čištění odpadních vod představují závažné problémy v řadě rozvojových zemí. Zlepšení přístupu k vodě se neomezuje pouze na zajištění pitné vody, která je stále jednou ze základních podmínek přežití obyvatel rozvojových zemí. Význam má i pomoc při přístupu k vodním zdrojům všeobecně, které jsou nezbytné například pro rozvoj zemědělství.

Zajištění zdrojů a dodávek vody proto patří k dlouhodobým prioritám České republiky. V roce 2009 byla mj. postavena úpravná vody v **jemenském** městě Al Mukalla a pod přehradou Rovni v **Srbsku**. V **Mongolsku** se česká pomoc zaměřila na obnovu a zajištění vodních zdrojů v chudinských čtvrtích hlavního města

Graf 2 – Rozložení fin. prostředků na dvoustrannou rozvojovou spolupráci v r. 2009 podle sektorů

■ Mongolsko – vrtné práce v rámci hydrogeologického průzkumu ve městě Erdenet

Ulánbátaru a v provinciích Bulgan a Suchbátar. V **Bosně a Hercegovině** byla zahájena výstavba čistírny odpadních vod u jezera Modrač, které slouží jako zdroj pitné vody pro široké okolí. V **Moldavsku** proběhla příprava pro realizaci několika projektů rekonstrukce čistíren odpadních vod a sanace následků ropného průmyslu, znečišťujících zdroje pitné vody.

V **Etiopii** pokračovala úspěšná spolupráce s místní geologickou službou, zaměřená na přenos know-how v oblasti mapování zdrojů podzemních vod a následného praktického využití získaných informací.

Zdravotnictví

Tradičně významným sektorem v rámci české rozvojové spolupráce je podpora zlepšování dostupnosti a zvyšování kvality zdravotní péče v rozvojových zemích. Významné zdravotnické projekty se uskutečnily v Západní provincii **Zambie**, kde Česká republika podpořila projekt vzdělávání porodních asistentek a tím přispěla k řešení špatné úrovně tamního porodnictví. Další projekt v **Zambii** podpořila Česká republika v oblasti zvýšení kvality chirurgických zákroků v provinčních a okresních

nemocnicích. Tento projekt přispěl k tomu, že místnímu obyvatelstvu se mnohdy poprvé v životě dostalo skutečně kvalitní zdravotní péče.

Česká republika byla aktivní i v **Gruzii**, kde se jedním z úspěšných projektů stala i podpora paliativní péče v místních ústavech pro pacienty postižené různými formami rakoviny. Další projekt v tomto teritoriu reagoval na konflikt **Gruzie a Ruska**, v jehož důsledku došlo mimo jiné i k velkému nárůstu migrace obyvatelstva. Projekt se zaměřil na zvyšování dostupnosti a kvality zdravotní péče právě pro konfliktem postižené skupiny obyvatel.

Na Balkáně se Česká republika angažovala při výstavbě zdravotnického zařízení Domu zdraví v **srbském** Lapovu a v oblasti podpory léčby komplikovaných

V ROCE 2009 Česká republika v **Zambii** podpořila projekt vzdělávání porodních asistentek a tím přispěla k řešení špatné úrovně tamního porodnictví.

■ Afghánistán – dodávka ambulantních vozů od České republiky

zdravotních stavů pacientů v **kosovských** nemocnicích. Rovněž byla modernizována oddělení cévní chirurgie v **bosenských** nemocnicích v Sarajevu, Tuzle a Mostaru a realizována dodávka českých zdravotnických prostředků cévní chirurgie pro Klinické centrum v Bělehradě.

Zemědělství, lesnictví a rybolov

Zemědělství, lesnictví a rybolov představují pro obyvatele chudých nebo nedostatečně rozvinutých odlehlých oblastí rozvojových zemí většinou jeden z mála zdrojů obživy. Zároveň při šetrném hospodaření a při aplikaci moderních metod přispívají zemědělské aktivity k udržitelnému rozvoji a mají vliv na ekologickou stabilitu a biodiverzitu.

České projekty se zaměřují na celou řadu témat jak v živočišné a rostlinné výrobě, tak v oblasti rybolovu či ochraně lesů. Činnost České republiky přispívá ke snižování chudoby a podporuje k přírodě šetrné a udržitelné zemědělské hospodaření.

V různých oblastech světa se místní lidé díky české spolupráci naučili novým metodám a postupům, které jim umožnily zvýšit či zkvalitnit výrobu a snížit tak jejich chudobu a zkvalitnit výživu.

V pouštních a polopouštních oblastech **Mongolska** místní lidé díky české podpoře vypěstovali první brambory, rajčata, papriky, okurky, melouny, zelí či kukuřici a rozší-

řili si tak jídelníček o potraviny rostlinného původu, které jsou jinak v Mongolsku jen těžko dostupné a většinou velmi drahé. V oblastech postižených válkou v **Bosně**

■ Mongolsko – obnovení rostlinné výroby v semiaridních oblastech severní Gobi

a **Hercegovině** zemědělci sklídili úrodu z nových sadů slivoní a z polí brambor, tykve olejné, echinacey pallidy, kukuřice, obilí a slunečnice. V bosenské vesnici Matiči se nyní vyrábí na trhu žádané košíkářské zboží díky výstavbě českých ekologických kotlů pro zpracování vrbového proutí.

V odlehlých oblastech v provincii Bié v **Angole** začala místní komunita díky pomoci českých odborníků po třiceti letech znovu pěstovat pšenici a chovat ryby a kachny. V **peruánské** Amazonii se téměř 500 místních farmářů naučilo nové agrolesnické metody a mohou tak zůstat dlouhodobě na stejné hospodářské půdě bez potřeby vypalování dalších lesů. Na **Ukrajíně** se začalo jednat o využití osvědčené české technologie pro inventarizaci lesů v celostátním měřítku.

Zemědělské projekty, zaměřené na zvýšení efektivity a konkurenceschopnosti

produkce drobných farmářů, byly realizovány rovněž v **Gruzii**. Díky českému projektu získali místní farmáři v provinciích Guria, Samtskhe/Javakheti a Samegrelo potřebné technické vybavení a školení v aplikaci moderních zemědělských metod.

Průmysl, stavebnictví a těžba

Častou překážkou rozvoje v řadě zemí jsou nedostatečné kapacity při využívání vlastních bohatých přírodních zdrojů. Kromě chudoby pak rozvojové země rovněž čelí problémům se zaměstnaností, jsou nuceny postupovat k využití těchto zdrojů zahraničním subjektům a následně jsou znevýhodněny i v mezinárodním obchodě. Důvodem bývají nejčastěji neefektivní výrobní postupy, zastaralé vybavení nebo jeho úplná absence a nedostatek kvalifikovaných odborníků i zkušeností.

Technická a metodologická podpora, budování a posilování odborných kapacit na úseku vybavení průmyslových závodů a pomoc při využívání místních surovin proto patří k tradičním směrům české zahraniční pomoci.

K nejvýznamnějším projektům v roce 2009 patřila výstavba závodu na zpracování masa a kůží v **Mongolsku**, modernizace a zvýšení účinnosti elektrárny Al Hiswa v **Jemenu** a projekt využití nemetalických minerálních zdrojů na **Jamajce**.

Doprava

Doprava je jedním z nejkomplexnějších, přestože málo viditelným faktorem ekonomického i lidského rozvoje. Základem využití často bohatých přírodních zdrojů je možnost je včas a efektivně dostat na místo odbytu: pokud dopravní kapacity

■ Afghánistán – stavba sběrného centra na mléko

■ Irák – podpora rozvoje občanské společnosti

chybějí (což platí zejména v odlehlých a nejchudších oblastech rozvojových zemí), promítají se následky do všech oblastí života: kromě jiného lidé pracují pouze s perspektivou místního odbytu, je omezena mobilita obyvatel (zejména těch nejchudších) a zhoršuje se dostupnost zdravotnické péče, vzdělávání a pracovních příležitostí.

V roce 2009 se české projekty v rozvojových zemích v sektoru dopravy soustředily zejména na opravu a modernizaci prostředků městské hromadné dopravy a zvyšování bezpečnosti na železničních přejezdech.

V **Srbsku** byl zahájen projekt modernizace deseti železničních přejezdů a ještě do konce roku bylo dodáno vybavení pro první čtyři přejezdy. Zpracováno bylo rovněž několik odborných studií (studie výstavby nových železničních tratí a studie rozvoje městské a příměstské dopravy).

Jedním z významných projektů byla také generální oprava a modernizace českých tramvají v Sarajevu (**Bosna a Hercegovina**). Tyto tramvaje, které byly do bývalé Jugoslávie dodávány až do vypuknutí občanské války v devadesátých letech minulého století, stále představují oporu městské dopravy a jejich modernizace a údržba tak pomáhá udržení dobrého jména českých výrobců dopravní techniky.

Řádná správa věcí veřejných a občanská společnost

Česká republika v roce 2009 uskutečnila projekty, které podporovaly řádnou správu věcí veřejných jednak průřezově (důrazem na zapojení místní komunity do procesu rozhodování o podobě projektu a důsledným dodržováním transparentnosti ve všech fázích projektového cyklu) a jednak tematicky (prostřednictvím specifických projektů zaměřených na zlepšení výkonu státní a místní správy).

Šlo zejména o Program transformační spolupráce, jehož cílem je přispívat k vytváření a posilování demokratických institucí, právního státu, občanské společnosti a zásad řádné správy veřejných záležitostí. Program se zaměřuje na země přednostního zájmu zahraniční politiky České republiky, kde zároveň existuje určitý předpoklad přenositelnosti české zkušenosti a tradice vzájemných vztahů (**Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzie, Irák, Kosovo, Kuba, Moldavsko, Barma/Myanmar, Srbsko a Ukrajina**).

V roce 2009 tak bylo v rámci transformační spolupráce podporováno například vysílání nezávislého exilového Evropského rádia pro **Bělorusko**, posilováno zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů v **Gruzii** a **Moldavsku**, rozvíjen systém firemního a individuálního dárcovství v **Srbsku** a budována kapacita nevládních organizací a iniciativ v nedemokratických režimech, jakými jsou **Barma/Myanmar, Kuba** a **moldavské Podněstří**.

Mezi aktivity posilující řádnou správu věcí veřejných lze řadit rovněž projekty v gesci Ministerstva vnitra ČR na posílení řízení migrace (včetně návratové a reintegrační politiky a budování migrační a azylové infrastruktury) v zemích **západního Balkánu, východní Evropy, Kavkazu a střední Asie**. Ministerstvo vnitra ČR rovněž skolilo vyšší a střední management policie v zemích západního Balkánu.

Ochrana životního prostředí

Rizika zhoršování stavu životního prostředí se týkají celého světa, nicméně v rozvojových zemích představují mimořádnou hrozbu, neboť mohou připravit obyvatele těchto zemí o nenahraditelné zdroje a tak dále prohloubit jejich chudobu. Znečištěné životní prostředí se přímo odráží ve zhoršeném zdravotním stavu místních obyvatel, zhoršení kvality vody, v následném úhynu ryb, v ohrožení hospodářského dobytka atd.

Česká rozvojová spolupráce se tradičně snaží zastavit tento trend a dlouhodobě se zaměřuje na odstraňování ekologických zátěží, na zlepšování odpadového hospodářství, udržitelné způsoby využívání

ČESKÁ REPUBLIKA DISPONUJE v oblasti řešení starých ekologických zátěží – kontaminace životního prostředí – kvalitním technickým a odborným zázemím a zkušenostmi s odstraňováním průmyslového znečištění, a i proto se v této oblasti aktivně zapojuje.

přírodních zdrojů a na šíření moderních environmentálních technologií. Důležitou součástí českých projektů je environmentální vzdělávání obyvatelstva, realizované prostřednictvím spolupráce s místními školami a zaměřené zejména na minimalizaci rizik kontaminace lidského organismu.

Mezi úspěchy české rozvojové pomoci v oblasti ochrany životního prostředí lze zařadit například regionální geologické průzkumy pro definici a předvídání přírodních rizik, vedoucích k následným katastrofám (zemětřesení, sesuvy, bahnotoky, hurikány, záplavy apod.) v zemích jižní a střední Ameriky (**Nikaragua, Kostarika, Salvador, Peru a Ekvádor**) a **střední Asie**.

V **Kyrgyzstánu** se již několik let naše rozvojová spolupráce soustřeďuje na analýzu rizik a omezení důsledků protržení

hrází vysokohorských jezer, způsobených rychlým odtáváním ledovců v souvislosti s klimatickou změnou. V rámci českého projektu byla provedena analýza nebezpečnosti celkem u 60 jezer na šesti horských hřebenech, byla založena výzkumná stanice v údolí Ala Arça, jejímž úkolem je sledování klimatických parametrů, ústupu ledovce a vývoje rizikových jezer, a položen základ systému včasného varování.

V **Zambii** pokračovaly práce na zhodnocení intenzity a plošného rozsahu kontaminace těžkými kovy jedné z nejznečištěnějších oblastí Afriky, kde hlavním zdrojem kontaminace jsou opuštěné olovo-zinkové hutě.

Česká republika disponuje v oblasti spolupráce v oblasti řešení starých ekologických zátěží – kontaminace životního

prostředí – kvalitním technickým a odborným zázemím a zkušenostmi s odstraňováním průmyslového znečištění, a i proto se v této oblasti aktivně zapojuje.

Energetika

Nedostatek moderních a šetrných zdrojů energie a surovin, zvláště v odlehklých oblastech rozvojových zemí, je jednou z hlavních příčin pomalého ekonomického růstu a chudoby. Často bývá kompenzován využíváním ekologicky nešetrných zdrojů a vede tak k dalšímu zhoršování životního prostředí. Modernizace stávajících a nahrazení neefektivních zdrojů energie a tepla za nové tak má kromě pozitivního ekonomického účinku na populaci také přímý vliv na zlepšení životního prostředí.

■ Palestinská autonomní území – středisko na opravu transformátorů v Tubásu

Česká rozvojová spolupráce se dlouhodobě věnuje modernizaci energetických technologií v oblastech elektrifikace a dodávek plynu a tepla. Česká republika je aktivní například při budování malých a středních energetických zdrojů a rozvodných sítí na **Palestinských autonomních územích** a podílí se i na modernizaci pohonů a řízení elektrárny největší **mongolské** elektrárny v Ulánbátaru.

Řízení veřejných financí

V roce 2009 byl v sektoru řízení veřejných financí realizován rozvojový projekt „Transformační finanční a ekonomická spolupráce“, tedy technická asistence partnerským resortům v rozvojových a transformujících se zemích v **Černé Hoře, Chorvatsku, Gruzii** a v **Moldavsku**. V rámci projektu byly předávány zkušenosti a znalosti českých expertů jak z období transformace ekonomiky a přípravy na vstup do Evropské unie, tak zkušenosti s reformou v klíčových oblastech veřejných financí.

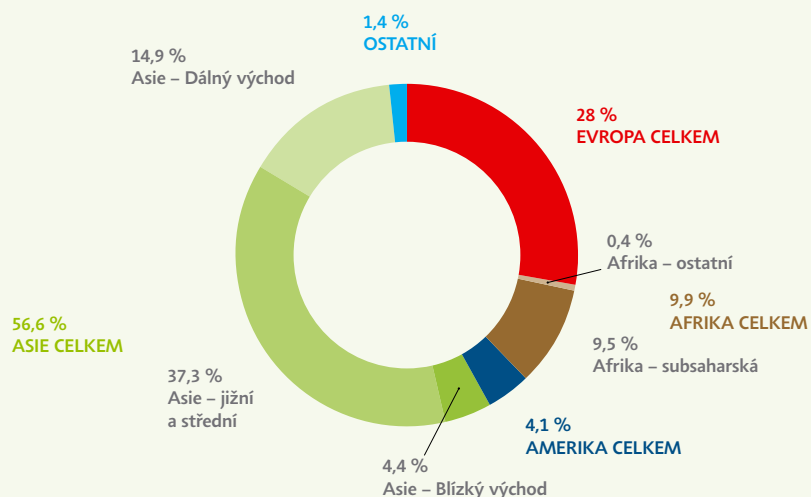
Obchod a další služby

Česká republika v roce 2009 zejména prostřednictvím programu „Pomoc na podporu obchodu“ (Aid for Trade) podpořila **Mongolsko** a **Moldavsko**. Projekty Aid for Trade jsou zajišťovány Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR v konzultaci s Ministerstvem zahraničních věcí ČR a odpovídají prioritám české rozvojové spolupráce.

Program v prvé řadě pomáhá při vytváření obchodních politik, podpůrných podmínek a regulatorního rámce obchodu: cílem je pomoc státní administrativě při stanovení pravidel a strategií a odstraňování administrativních překážek vedoucích k postupné a přínosné liberalizaci obchodu. V širším pojetí jde i o rozvoj domácího trhu a místních výrobních kapacit a budování infrastruktury na podporu obchodu. Součástí této pomoci je i podpora podnikatelského prostředí a rozvoj tržních institucí formou přenosu zkušeností a know-how.

Česká republika rovněž podpořila hospodářskou transformaci **Moldavska** přenosem znalostí v oblasti přímých zahraničních investic.

Graf 3 – Dvoustranná rozvojová pomoc ČR v roce 2009 dle geografického zaměření

DVOUSTRANNÁ ROZVOJOVÁ POMOC DLE GEOGRAFICKÉHO ZAMĚŘENÍ

Z hlediska regionů byla v roce 2009 největším příjemcem rozvojové pomoci **Asie** s 56 % podílu. Důvodem byla zejména česká podpora Afghánistánu, Mongolsku, Gruzii a zemím Blízkého východu.

Následovala **Evropa** (především země jižní a jihovýchodní Evropy – Bosna a Hercegovina, Srbsko a Moldavsko) s 28 %, **Afrika** s necelými 10 % (zejména

subsaharské země – Angola, Zambie a Etiopie) a **Amerika** se 4 %.

Největší příjemce české rozvojové pomoci lze rozdělit na prioritní a programové země. Dělitkem byla účinnost a potřebnost české pomoci: mezi prioritní země tak byly pro období let 2006–2010 zařazeny Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko, Vietnam, Zambie a jako střednědobá priorita i Afghánistán. Mezi projektové země byly zařazeny Gruzie, Kosovo, Kambodža a Palestinská autonomní území.

Tabulka 3 – Dvoustranná oficiální rozvojová pomoc ČR v roce 2009 dle geografického zaměření

Region	Objem v milionech Kč	Objem v milionech USD	Podíl na objemu dvoustranné ODA ČR (v %)
Evropa celkem	538	28,3	28,0
Afrika celkem	190,3	10	9,9
Afrika – subsaharská	182,1	9,6	9,5
Amerika celkem	78,2	4,1	4,1
Asie celkem	1 085,8	57,2	56,6
Asie – Blízký východ	83,9	4,4	4,4
Asie – jižní a střední	716,5	37,7	37,3
Asie – Dálný východ	285,4	15	14,9
Ostatní	26,4	1,4	1,4
CELKEM	1 918,7	101	100%

■ Mongolsko – obnova vodních zdrojů v polopouštních oblastech mongolského Suchbátaru

Prioritní země

Mezi prioritní země patřily státy, které v největší míře splňovaly podmínky pro poskytnutí a kontrolu pomoci: míru potřebnosti, připravenost pomoc přijímat a kvalitu vztahů rozvojové spolupráce s Českou republikou. Spolupráce s prioritními zeměmi byla založena na Programech spolupráce na období 2006–2010.

Mongolsko

Prioritními sektory české zahraniční rozvojové spolupráce v Mongolsku jsou **životní prostředí, zemědělství, rozvoj venkova, sociální a ekonomicko-průmyslový rozvoj**. Nejvíce projektů rozvojové spolupráce se v roce 2009 realizovalo v sektoru průmyslovém, následovaly projekty vzdělávací a projekty z oblasti životního prostředí.

Česká republika se v roce 2009 zaměřila zejména na jeden z dlouhodobých problémů Mongolska – nedostatek vody v odlehlých oblastech země a ve velkých městech. Podstatnou část českých projektů proto tvořily vodohospodářské celky, například v provinciích Bulgan, Suchbátar, Barchan a v okolí hlavního města Ulánbátaru.

Mezi další významné projekty můžeme zařadit mimo jiné například vybudování a vybavení oddělení lidských zdrojů

Ústřední univerzitní nemocnice, vytvoření technického výukového centra Mongolské technické univerzity, přípravu a zahájení studijního programu pro sociální práci a sociální pracovníky, technickou a techno-

logickou podporu pro odstranění ekologických zátěží, vzniklých při nelegální těžbě zlata, modernizaci největší elektrárny v hlavním městě Ulánbátar, podporu zpracovatelského průmyslu v Tuvském kraji

V poušti Gobi se díky českým projektům začalo obdělávat přes 12 hektarů půdy, na nichž místní lidé pěstují hlavně kvalitní zeleninu, která je v Mongolsku vzácnou potravinou.

Tabulka 4 – Objem prostředků na dvoustrannou ODA ČR v prioritních zemích v roce 2009

Příjemce	Objem v milionech Kč	Objem v milionech USD	Podíl na objemu dvoustranné ODA ČR (v %)
Mongolsko	129,3	6,8	6,7
Bosna a Hercegovina	94,4	5	4,9
Afghánistán	86,4	4,6	4,6
Srbsko	85,1	4,5	4,5
Vietnam	67,4	3,6	3,6
Moldavsko	58,9	3,1	3,1
Angola	44,1	2,3	2,3
Jemen	26,4	1,4	1,4
Zambie	24,9	1,3	1,3

■ Afghánistán

a podporu rostlinné produkce v pouštních oblastech Dornogobi apod.

Bosna a Hercegovina

V roce 2009 pokračovala rozvojová spolupráce s Bosnou a Hercegovinou v prioritních sektorech, jimiž jsou **ekonomicko-průmyslový rozvoj, zemědělství a rozvoj venkova a doprava**. V Bosně a Hercegovině se uskutečnil jeden z největších projektů české rozvojové spolupráce – generální oprava a modernizace tramvají v Sarajevu. V rámci tohoto projektu dodala Česká republika do Sarajeva náhradní díly pro 15 tramvají české výroby typu K-2 (dodány v letech 1974–1984). Tyto tramvaje byly značně poškozeny za války v devadesátých letech a nebyly již schopny dostát nárokům na bezpečnou přepravu obyvatel města Sarajeva. Díky české spolupráci s Dopravním podnikem města Sarajeva se podařilo tento stav zlepšit.

Česká rozvojová spolupráce byla aktivní v několika regionech země – v Unsko-Sanském kantonu byl realizován projekt v oblasti nakládání s odpady, v severovýchodní Bosně byly podpořeny zemědělské aktivity drobných farmářů a zemědělských družstev. Spolupráce probíhala také s Republikou srbskou, kde Česká republika realizovala například projekt na podporu chovu skotu.

V sektoru zdravotnictví byla modernizována oddělení cévní chirurgie v nemocnicích v Sarajevu, Tuzle a Mostaru.

Afghánistán

Česká republika v Afghánistánu pomáhá řadou způsobů. Základem jejího působení je od roku 2008 činnost civilní části tzv. provinčního rekonstrukčního týmu (PRT)

v provincii Lógar na východě Afghánistánu. V roce 2009 se kromě základních projektů v oblasti **školství, zdravotnictví** a menších **dopravně-infrastrukturních projektů** jako stěžejní vyprofilovaly projekty v oblasti **bezpečnosti a dobrého vládnutí, zemědělství, vodohospodářství** a v podpoře nezávislých médií.

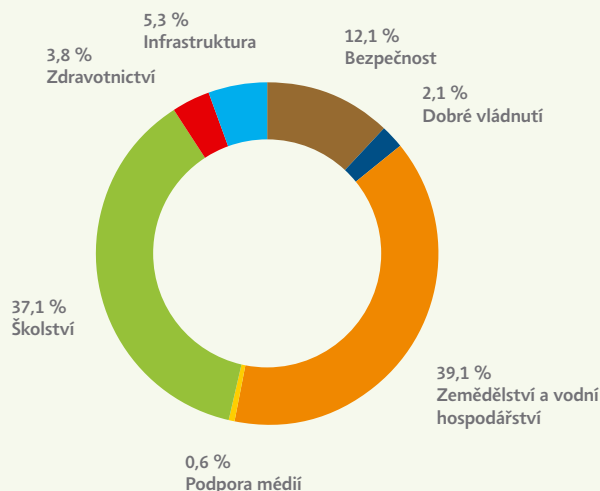
PRT Lógar také realizoval tzv. projekty rychlého dopadu (Quick Impact Projects – QIP), které znamenají okamžitý přínos pro místní komunity. Šlo například o nákupy drobného materiálu, nástrojů a pomůcek, vybavení škol, zdravotnických zařízení, úřadů, bezpečnostních složek apod.

Česká republika v roce 2009 také podpořila zvyšování kvality středních zemědělských škol v severním Afghánistánu.

Stejně jako v předchozím roce přispěla Česká republika do mnohostranných mezinárodních fondů na pomoc Afghánistánu (ANA Trust Fund, National Solidarity Program, HALO Trust Fund, Law and Order Trust Fund).

V rámci Severoatlantické aliance se Česká republika prostřednictvím mise Mezinárodních bezpečnostních podpůrných sil (ISAF, International Security Assistance Force) v roce 2009 skrze český PRT zaměřila na rekonstrukci a obnovu Afghánistánu a na budování afghánských bezpečnostních sil (v podobě výcviku, školení apod.).

Graf 5 – Podíl sektorů na činnosti českého Provinčního rekonstrukčního týmu v Afghánistánu v r. 2009

Srbsko

V roce 2009 realizovala Česká republika svoji rozvojovou spolupráci se Srbskem především v sektoru **průmyslovém, životního prostředí a dopravě**. Nemalá podpora směřovala ovšem také do sektoru zdravotního.

V tomto roce pokračovaly nebo byly dokončovány několikaleté rozvojové projekty, jako například zabezpečení a sanace zdrojů znečištění řeky Kolubara ve městě Valjevo, vypracování integrova-

ného systému odpadového hospodářství pro obce v provincii Vojvodina, rozšíření kapacity zásobování pitnou vodou v okolí města Boričevac a průzkum znečištění a rehabilitace oblasti Ada Huja. Rovněž byl proveden průzkum zdrojů a uskutečněna dodávka technologie úpravy pitné vody pro oblast Lazarevac.

Mezi významné průmyslové rozvojové projekty můžeme v roce 2009 zařadit zajištění kontinuity těžby v dolech Rembas a Soko a rovněž plynofikaci Banje Koviljača a Lešnice.

Vietnam

V oblasti zdravotnictví byla realizována dodávka českých zdravotnických prostředků cévní chirurgie pro Klinické centrum v Bělehradě. V rámci spolupráce autonomní oblasti Vojvodina a Jihomoravského kraje byl podpořen projekt na obnovu zdravotnického zařízení Dům zdraví v Lapovu.

Významným sektorem, v němž Česká republika realizovala svoji rozvojovou pomoc, byla doprava. Ve druhé polovině roku 2009 byl zahájen projekt modernizace deseti železničních přejezdů v Srbsku a ještě do konce roku bylo dodáno vybavení pro první čtyři přejezdy.

Vietnam

Těžištěm české rozvojové spolupráce v roce 2009 ve Vietnamu byly oblasti **průmyslového rozvoje, životního prostředí, sociálních věcí a zemědělství**.

V rámci těchto projektů se čeští experti soustředili na předávání know-how a posilování odborných znalostí, například ve formě asistence při budování střediska pro vyšší odborné vzdělávání a pro zvyšování odborné kvalifikace nebo technické a metodické pomoci při zakládání fakulty technického, environmentálního a zemědělsko-potravinářského inženýrství.

Již tradičně se Česká republika podílela na modernizaci vietnamského zdravotnického systému, jako například v nemocnici ve městě Haiphong.

Významnou aktivitu v roce 2009 představovala pomoc při odstraňování následků dioxinové kontaminace v provincii Thua Thien Hue ve středním Vietnamu. Cílem projektu bylo především snížení zdravotních rizik a zlepšení sociální a ekonomické situace obyvatel v postižené oblasti.

Mezi další oblasti, ve kterých byla česká rozvojová pomoc ve Vietnamu aktivní, lze zařadit projekty v oblasti využití solárních zdrojů energie v chudých

odlehlých oblastech jižního Vietnamu, v průzkumu ložisek sklářských písků ve středním Vietnamu a podpoře chovu sladkovodních ryb.

Moldavsko

Česká republika se v Moldavsku zaměřuje primárně na **zásobování vodou a odstraňování ekologických zátěží, sociální péči, vzdělávání a prevenci migrace.**

Konkrétní projekty v oblasti životního prostředí se soustředily na zlepšení odpadového hospodářství a sanace ekologických škod. V prvním případě to byla realizace pilotního projektu zavádění systému nakládání s komunálním odpadem ve městě Leova a v druhém pak likvidace staré ekologické zátěže u města Iargara. V sektoru životního prostředí byly v roce 2009 dále vypracovány tři studie proveditelnosti

projektů – šlo o sanaci ekologické zátěže v Marculesti, nakládání s odpadní vodou v Nisporeni a realizaci protipovodňového monitorovacího systému na řece Prut.

Sektor zemědělství je pro ekonomiku Moldavska klíčový. Zemědělská prvovýroba zaměstnává přibližně jednu polovinu praceschopného obyvatelstva země. Nicméně moldavské zemědělství vykazuje nízkou produktivitu a kvalitu vyrobených potravin, což je dáno zastaralou výrobní základnou a nedostatkem znalostí moderní zemědělské výroby. Dalším limitujícím faktorem jsou opakovaná sucha. Projekty se z těchto důvodů zaměřují hlavně na zemědělské poradenství, například doporučují správné zemědělské postupy a hospodaření s vodou.

V oblasti sociální péče probíhaly projekty, jejichž výstupy přímo nebo nepřímo omezují negativní důsledky migrace v Moldavsku. V rámci podpory systému sociální

péče probíhal projekt rozvoje domácí péče o přestárlé a postižené občany v okresech Cahul a Dubasari. Cílem projektu byla integrace tohoto udržitelného způsobu poskytování služeb do systémů sociální a zdravotní péče a zvýšení znalostí středního zdravotnického personálu v Moldavsku.

Dále byl realizován projekt zaměřený na omezení negativních důsledků migrace rodičů na děti v Moldavsku. Projekty v sektoru migrace pomohly migrantům lépe využívat některé pozitivní aspekty migrace, jako například bezpečné a efektivní převádění financí rodinám v Moldavsku ze zahraničí. Součástí rozvojové intervence v tomto sektoru byla i asistence navrátilcům do Moldavska při jejich zapojování do každodenního života. Dalším způsobem pomoci Moldavsku v tomto sektoru je podpora migračního managementu moldavské státní správy.

■ Moldavsko – čistírna odpadních vod ve městě Leova zrekonstruovaná s českou pomocí

■ Jemen – pitná voda v Al Mukalle několikrát překračovala limity pro obsah železa

Angola

Rozvojové projekty v Angole jsou tradičně realizovány v sektorech **zemědělství, vzdělávání a rozvoje venkova**; teritoriálně se Česká republika zaměřuje na provincie Bié a Huambo (střední Angola), které byly nejsilněji postiženy několika desetiletími občanské války. Česká republika tak v provincii Bié například významně podpořila rozvoj základního a středního zemědělského školství a rovněž sociálně-pedagogického centra. Velkou pozornost věnovala Česká republika také podpoře zemědělských aktivit drobných farmářů.

V základním školství se Česká republika zaměřuje zejména na zvyšování kapacit učitelů, kteří ve většině případů nemají dokončenou ani základní školu a naprosto

postrádají pedagogické vzdělání a dovednosti. Další oblastí jsou alfabetační kurzy pro negramotné obyvatele odlehlých venkovských oblastí.

Ve městě Kuito Česká republika v roce 2004 podpořila založení první střední zemědělské školy v provincii Bié. Tato střední zemědělská škola byla od té doby každoročně podporována až do roku 2009, kdy školu opustili první absolventi.

V zemědělství se české rozvojové projekty zaměřily například na rozvoj chovu drůbeže a rostlinné výroby.

Jemen

Jemenská republika patří k nejméně rozvinutým zemím regionu a míra chudoby dosahuje velmi vysoké úrovně. Prioritami české rozvojové spolupráce jsou – v soula-

du s prioritami jemenské vlády – sektory **energetiky a vodohospodářství**.

Zejména problémy s vodou, zhoršující se dostupnost a kvalita vody představují jeden z největších problémů země. Vysoká porodnost navíc způsobuje, že spotřeba potravin stoupá a značně převyšuje kapacitní možnosti jemenského zemědělství při stále klesajícím objemu závlahové vody. V Jemenu směřovala rozvojová spolupráce České republiky do dvou výše uvedených sektorů.

Česká republika v roce 2009 pokračovala v realizaci víceletého projektu udržitelného nakládání s čistírenskými kaly ve městě Hadibo, kde zřízení čističek přispělo k obnovitelnosti vodních zdrojů a k úspoře pitné vody recyklací odpadových vod pro zavlažování. Česká republika rovněž realizovala projekt úpravy vody ve městě Al Mukalla.

■ **Zambie** – studenti jednoletého studijního oboru Porodní asistentka založeného v rámci českého projektu ve městě Mongu v Západní provincii

V sektoru energetiky představoval z hlediska objemu nejvýznamnější projekt modernizace elektrárny Hiswa, kde Česká republika přispěla ke zvýšení bezpečnosti provozu, konkrétně nahrazením dosavadního zastaralého zařízení.

Zambie

Česká republika Zambii pomáhá zejména v oblastech **zdravotnictví, životního prostředí a zemědělství**. Prioritou je oblast zdravotnictví, přičemž většina rozvojo-

vých projektů směřuje do oblasti západní Zambie, která patří k nejméně rozvinutým regionům země.

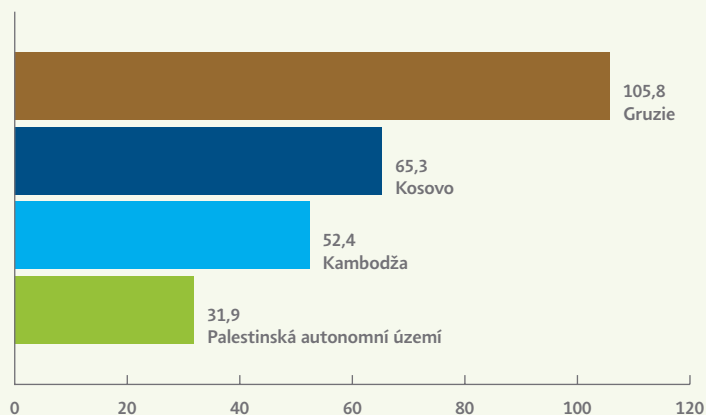
Česká republika zde tak například pomohla chirurgickým oddělením místních nemocnic a podpořila založení jednoletého studijního oboru Porodní asistentka na zdravotnické škole Lewanika ve městě Mongu s cílem přispět ke snížení úmrtnosti matek a novorozenců v Západní provincii způsobené nedostatečnou těhotenskou, porodní a poporodní zdravotní péčí. Úmrtnost matek, novo-

rozenců a dětí do pěti let patří v Zambii mezi nejvyšší na světě. Obzvláště vysoká je pak v Západní provincii. Jednou z významných příčin tohoto stavu je nízká dostupnost a kvalita zdravotních služeb, kdy podstatným problémem je vážný nedostatek kvalifikovaného zdravotního personálu a specialistů, včetně porodních asistentek.

V oblasti zemědělství byl v okrese Kaoma implementován projekt, zaměřený na zlepšení užitkových vlastností hospodářských zvířat. V sektoru životního prostředí byl realizován projekt zaměřený na analýzu vlivu těžby a zpracování rud na životní prostředí a zdraví obyvatel ve vybraných oblastech Centrální provincie a provincie Copperbelt.

ČESKÁ REPUBLIKA BOJUJE proti vysoké úmrtnosti matek a novorozenců v Zambii například založením specializovaného studijního oboru pro porodní asistentky.

Graf 6 – Objem dvoustranné ODA ČR projektovým zemím v roce 2009 (v mil. Kč)

Projektové země

Gruzie

Rozvojová spolupráce České republiky s Gruzii byla ovlivněna důsledky konfliktu s Ruskem v roce 2008 a soustředila se primárně na jejich odstraňování. Česká republika se proto zaměřila na sociální pomoc ohroženým skupinám a zlepšení životních podmínek jak v oblastech primárně zasažených konfliktem a následnou vlnou uprchlíků, tak v nejméně rozvinutých oblastech Gruzie. Sektorová orientace české pomoci v Gruzii byla poměrně pestrá a zahrnovala rovněž oblasti **zemědělství, životního prostředí, zdravotnictví a komunitního rozvoje**.

Zemědělské projekty podpořily zpracovatelská a obytná družstva v provinciích Samegrelo, Samtskhe/Javakheti a Guria. Družstva získala zemědělskou mechanizaci, ale také se posílila jejich schopnost strategického plánování. Stovkám drobných farmářů byla poskytnuta možnost zlepšit zpracování jejich produkce, moderní odrůdy plodin, kvalitní sazenice a osivo v oblasti ovocnářství, obilnářství a zpracování mléka a rovněž marketingové poradenství.

V oblasti zdravotnictví byly v roce 2009 projekty zacíleny na zlepšení dostupnosti zdravotní péče pro různé skupiny obyvatel a vnitřně přesídlené osoby

v provinciích Samegrelo a Šida Kartli. Obě provincie jsou nejvíce zatíženy vnitřní migrací uprchlíků z předchozích konfliktů

devadesátých let minulého století a také z ozbrojeného konfliktu v roce 2008. Hromadné přesuny stovek tisíců uprchlíků měly za následek enormní zatížení systému zdravotní péče. Na konci roku 2009 byl rovněž zahájen program na podporu prevence a včasné diagnostiky onkologických onemocnění.

Kosovo

Česká rozvojová spolupráce je v Kosovu specifická mimo jiné kvůli závazkům, které dala česká strana na dárcovské konferenci pro Kosovo v červenci 2008 až do roku 2011. To znamená, že poměrně značná část české pomoci přichází do Kosova multilaterálně. Česká republika se snaží ovlivňovat rozdělení těchto prostředků a realizaci projektů z nich prostřednictvím mezinárodních organizací.

Největší projekt české rozvojové spolupráce v Kosovu roku 2009 (zahájen v roce 2008) byl zaměřen na podporu nemocnice

DÍKY POMOCI ČESKÉ REPUBLIKY bylo možné nejenom udržet stávající dostupnost zdravotní péče pro vnitřně přesídlené osoby, ale také ji významným způsobem zlepšit v guzinských provinciích jak na úrovni místní primární péče (opravy a vybavení ordinací praktických lékařů), tak na úrovni sekundární péče v okresních nemocnicích (přístroje, vybavení operačních sálů).

■ Kosovo – opuštěný průmyslový areál Trepča ve městě Mitrovica

■ Kambodža – středisko základní zdravotní péče v provincii Takeo, kde působí personál vyškolený v rámci českého projektu

v hlavním městě Pňština. V rámci projektu byla pacientům poskytnuta technická podpora léčby komplikovaných traumatologických stavů.

V roce 2009 byly také realizovány projekty v oblasti životního prostředí a podpory malých a středních podniků. Šlo o vybudování části kanalizačního systému ve městě Podujevo (Gallapi) a stavbu a vybavení nové pekárny v centru místní komunity Ashkali ve stejném městě.

Česká republika se podílela na úspěšné rekonstrukci zanedbaného pňštinského židovského hřbitova, na opravě elektrické rozvodné sítě v etnicky různorodém městě Bince a podpořila speciální školu pro zrakově postižené ve městě Peja.

Kambodža

Česká republika se v Kambodži dlouhodobě zaměřuje na sektory **zdravotní a sociální péče a vzdělávání**. V rámci Kambodžského království, které je stále jednou z méně rozvinutých zemí Asie, se česká rozvojová pomoc v roce 2009 soustředila na podporu projektů v provincii Takeo.

V této provincii v roce 2009 Česká republika přispěla například na pořízení moderního vybavení provinční nemocnice a na školení porodních asistentek a střední-

ho zdravotního personálu (včetně dodávek nezbytného vybavení) v 28 zdravotních centrech této provincie. Tato pomoc významným způsobem zvyšuje kvalitu a dostupnost lékařské péče pro nejchudší obyvatele kambodžského venkova. V sektoru vzdělávání Česká republika pomáhá při výstavbě a vybavování základních škol v provincii Takeo.

Palestinská autonomní území

Cílem rozvojové spolupráce s Palestinskými autonomními územími byla v roce 2009 konkrétní pomoc při **budování národní infrastruktury a institucí**, které budou základem samostatného státu. Projekty na Palestinských autonomních územích mají širší rozsah než byl původně plánovaný a očekávaný – jak v oblasti výsledků samých, tak v oblasti politické. Jejich výsledky a důležitost jsou zmiňovány na všech úrovních, včetně palestinských nejvyšších politických představitelů.

Česká republika na Palestinských autonomních územích pomáhá především při výstavbě opravárenského a školicího střediska na elektrická zařízení (transformátory) v oblasti Tubás. V roce 2009 byla postavena hlavní hala střediska, v následujícím roce je naplánována dodávka

a zprovoznění technologických celků. Přidanou hodnotou českého projektu je rozhodnutí správy oblasti Tubás vybudovat na stejném místě průmyslovou zónu, jejímž základem bude právě opravárenské středisko z české pomoci. Projekt navazuje na předchozí projekty elektrifikace oblasti Tubás, kdy tam Česká republika od roku 1996 elektrifikovala cca třicet vesnic. Díky elektrifikačním projektům se zvýšila životní úroveň místních obyvatel, a to zejména v důsledku zefektivnění zemědělské produkce.

Současně se na Palestinských autonomních územích uskutečnil malý lokální projekt v sektoru vodohospodářství, kdy po předešlé úspěšné prezentaci moderního systému na management vody (Water Allocation System) odborné veřejnosti a státní správě započal Palestinský vodohospodářský ústav se zaváděním uvedeného systému do praxe, vytvářením odborného týmu pro jeho užívání a zajištěním příslušného softwarového a hardwarového vybavení.

DALŠÍ ROZVOJOVÉ ČINNOSTI

Pomoc uprchlíkům na území České republiky

Součástí dvoustranné rozvojové spolupráce je i pomoc uprchlíkům na území České republiky. Česká republika zajišťuje základní životní potřeby a možnosti důstojné existence osobám žádajícím o mezinárodní ochranu po dobu vyřizování jejich žádosti. Kromě poskytnutí ubytování, stravy a hygienických prostředků je součástí pomoci zdravotní péče, předškolní výchova, sociální a psychologické poradenství a nabídka činností ve volném čase. Prostředky na tuto pomoc v roce 2009 dosáhly 304,5 mil. Kč.

O mezinárodní ochranu v roce 2009 žádali cizinci 60 různých státních příslušností (1258 osob). Nejvíce žádostí bylo podáno státními příslušníky **Ukrajiny** (203), **Kazachstánu** (186), **Mongolska** (159) a **Turecka** (66).

Humanitární pomoc

Cílem humanitární pomoci je zamezit ztrátám na životech a zmírnit lidské utrpení, způsobené přírodní či lidmi způsobenou katastrofou nebo ozbrojeným konfliktem. Dále jde též o pomoc zemím a regionům, které se nacházejí v dlouhodobé a komplexní humanitární krizi. V souvislosti s klimatickou změnou roste význam prevence mimořádných událostí.

Poskytování humanitární pomoci se řídí mezinárodně uznávanými zásadami dobrého dárcovství, především základními principy lidskosti, nestrannosti, neutrality a nezávislosti.

V roce 2009 bylo na humanitární pomoc, poskytovanou českou vládou do zahraničí, v rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ČR vynaloženo 84,9 mil. Kč.

Rok 2009 se vyznačoval relativně malou frekvencí a intenzitou přírodních katastrof. Celkově bylo na zmírnění důsledků katastrof

v **jihovýchodní Asii** a **Latinské Americe** vynaloženo 11 mil. Kč (13 % celkového rozpočtu). Naopak v řadě zemí (**Gaza, Jemen, Pákistán, Somálsko, Srí Lanka**) se situace obyvatelstva prudce zhoršila vlivem ozbrojených konfliktů. Na tuto oblast humanitární pomoci Česká republika věnovala 34 mil. Kč (40 % rozpočtu na humanitární pomoc).

Hlavně země **subsaharské Afriky** rovněž silně pociťovaly důsledky ekonomické a potravinové krize i projevy klimatické změny. Především v rámci Konsolidované humanitární výzvy OSN vyčlenila Česká republika na pomoc v komplexních krizích téměř 20 mil. Kč (23,5 %).

Teritoriálně bylo do Asie věnováno 35 mil. Kč (z toho 17 mil. do Afghánistánu a Pákistánu), do Afriky 28 mil. Kč a na Blízký východ 15 mil. Kč (Gaza). Latinská Amerika dostala na překonání následků přírodních katastrof 3,5 mil. Kč, v Evropě směřoval jediný příspěvek ve výši 850 tis. Kč na Ukrajinu na pomoc při chřipkové epidemii.

Územně nespecifikovaný příspěvek ve výši 2,5 mil. Kč byl věnován do Fondu rychlé reakce OSN (CERF), který financuje opomíjené krize, dlouhodobé krize i akutní humanitární potřeby.

Na realizaci humanitární pomoci z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR se významně podílely české i zahraniční nevládní organizace (47 % prostředků), dále programy, fondy a agencie OSN (38 %) a mezinárodní i národní organizace Červeného kříže (7,5 %).

Dvoustranné oddlužení

Málo viditelnou překážkou zlepšení hospodářské situace je zahraniční zadlužení rozvojových zemí. K původnímu dluhu se postupem doby přidávají doprovodné splátky a výsledné částky jsou mimo reálné možnosti plateb chudých zemí. Se zadlužením je spojeno omezování veřejných výdajů (často na školství a zdravotnictví), které se dotýkají sociálně nejzranitelnějších vrstev. Všeobecně je zadlužení doprovázeno znevýhodněným mezinárodním postavením.

Součástí české zahraniční rozvojové pomoci je proto i kontrolované odpouštění dluhů rozvojovým zemím. V roce 2009 tak Česká republika učinila v případě dluhů u **Nikaraguy** a **Kambodži** ve výši 58,6 mil. Kč. Vhodnou formou oddlužení není pouze úplné odpouštění dluhu, ale například jeho konverze, která umožňuje lepší kontrolu a zapojení dárcovských subjektů: Kambodži tak Česká republika odpustila část dluhu, jehož zbytek by měl být poskytnut na financování rozvojových projektů.

Civilní a mírové mise

Poslání mírových operací obecně spočívá v předcházení vzniku a rozšiřování konfliktu, ve stabilizaci situace po vypuknutí konfliktu a vytváření podmínek k nastolení mírového řešení, v asistenci při provádění mírových dohod a v pomoci států či regionů během období přechodu ke stabilní veřejné správě, založené na principech dobré správy a demokracie a pomoci při rozvoji ekonomiky. V současnosti se vojenské a nevojenské hrozby stále více prolínají, proto je velmi důležitá koordinace armádních, policejních a civilních subjektů, které se na misích podílejí. Mírové mise jsou koncipovány jako civilně vojenské, kromě tradičních úkolů pro armádu se zaměřují na podporu právního státu, budování veřejné správy, civilní obranu a výcvik místních policejních složek.

K vysílání civilních expertů do misí Evropské unie a dalších mezinárodních

organizací se Česká republika zavázala v rámci tzv. Civilian Headline Goal (Civilní rámcový cíl). Základem je působení českých expertů v misích EU – Česká republika se tak podílela například na civilních misích Evropské unie v **Gruzii**, v **Kosovu**, v **Moldavsku**, v **Bosně a Hercegovině** a v **Afgánistánu**. Nejvýznamnější český kontingent byl vyslán na misi EULEX **Kosovo** (3,8 mil. Kč započítatelných do ODA) a na misi **EU Bosna a Hercegovina** (7,1 mil. Kč započítatelných do ODA).

Druhou důležitou skupinou jsou mise Organizace spojených národů: v průběhu roku 2009 tak čeští experti působili zejména v civilních misích OSN v **Libérii**, **Konžské demokratické republice** a **Gruzii**. Nejvýznamnější účastí byla mise OSN v Libérii (6,4 mil. Kč). Celkem Česká republika vyslala v roce 2009 na zahraniční mise 72 expertů.

V rámci Organizace na podporu bezpečnosti a spolupráce v Evropě (OBSE) a Evropské unie se čeští experti účastnili volebních pozorovatelských misí.

Česká republika se zapojila do mise Severoatlantické aliance Mezinárodních bezpečnostních podpůrných sil v Afgánistánu (International Security Assistance Force, ISAF), k jejímž úkolům dlouhodobě patří zejména podpora afghánské vlády při obnově země a zajišťování bezpečného prostředí, pomoc při výcviku afghánských bezpečnostních sil, poskytování podpory mezinárodním vládním i nevládním organizacím při humanitárních operacích a vytváření podmínek pro návrat uprchlíků a podpora afghánských národních bezpečnostních sil v boji proti obchodu s drogami.

Tabulka 5 – Humanitární pomoc ČR v roce 2009

Region/fond	Humanitární pomoc v milionech Kč	Podíl na dvoustranné humanitární pomoci ČR (v %)
Asie	35	41,2
Afrika	28	33
Latinská Amerika	3,5	4,1
Blízký východ	15	17,7
Evropa (Ukrajina)	0,9	1,1
Fond rychlé reakce OSN (CERF)	2,5	2,9
CELKEM	84,9	100 %

3.2 Mnohostranná zahraniční rozvojová spolupráce

Vzhledem k provázanosti současného světa a komplexnosti problémů nelze rozvojových cílů dosáhnout pouze poskytováním dvoustranné pomoci. Pro zásadní a dlouhodobé zlepšení situace v chudých zemích je nutná koordinovaná globální akce, zahrnující rozsáhlý okruh politik – mezinárodní obchod, opatření v souvislosti se změnou klimatu, daňovou problematiku, boj proti korupci, otázky migrace, bezpečnosti atd.

Česká republika v tomto směru spolupracuje s řadou mezinárodních organizací, které usilují o celosvětové snížení chudoby. Zapojuje se zejména do rozvojových aktivit OSN, Evropské unie, mezinárodních finančních institucí a dalších mezivládních organizací.

Způsoby zapojení České republiky do činnosti mezinárodních organizací jsou různorodé: v mnoha případech jde o přímé zapojení českých expertů do konkrétních rozvojových projektů realizovaných danou organizací, často jsou cíleně podpořeny přesně vymezené aktivity organizace v rozvojovém světě, a tou nejzákladnější formou je poskytnutí finančního příspěvku do rozpočtu dané organizace. Kromě povinných odvodů, které vyplývají přímo z členství v těchto organizacích, poskytuje Česká republika každoročně mnohým z nich finanční podporu také na dobrovolné bázi, přičemž se snaží o to, aby byly zároveň ve stále větší míře využívány kapacity českých expertů. Česká republika se účastní práce těchto organizací také ve výkonných a jiných orgánech a podílí se na stanovení strategií a rámcových plánů činnosti.

■ Guatemala – sklad humanitární pomoci Evropské unie

ZAPOJENÍ DO ROZVOJOVÝCH AKTIVIT V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE

Evropská unie je kolektivně největším světovým poskytovatelem rozvojové pomoci a významným zastáncem pozitivních principů jejího uskutečňování. Na formulaci a provádění této politiky se podílí i Česká republika. Podle Lisabonské smlouvy náleží rozvojová spolupráce do oblasti sdílených pravomocí, kdy se aktivity Unie a členských států vzájemně doplňují a posilují. Základním dokumentem EU pro oblast rozvojové spolupráce, ke kterému se Česká republika přihlásila, je Evropský konsensus o rozvoji z roku 2005. Evropský konsensus stanovuje

je společný rámec pro opatření v oblasti rozvojové spolupráce na úrovni členských států i Unie a potvrzuje společné závazky spojené s plněním Rozvojových cílů tisíciletí, především snížení celosvětové chudoby o polovinu do roku 2015. Konsensus klade velký důraz na partnerství s rozvojovými zeměmi a jejich vlastní odpovědnost za proces rozvoje, ale také na větší efektivitu poskytované pomoci a koherenci rozvojové politiky s dalšími politikami, které rozvojovou spolupráci ovlivňují.

Česká republika v rámci EU dlouhodobě usiluje o úzkou vazbu své zahraniční pomoci s aktivitami a politikami Unie a zároveň o geografickou vyváženost a efektivnost rozvojové spolupráce EU. Podílí se na formulaci rozvojové politiky EU s důrazem na vlastní priority (obsahově i zeměpisně) a účastní se programování a realizace finančních nástrojů vnější akce EU, zejména Nástroje pro rozvojovou spolupráci (DCI), Nástroje pro evropské sousedství a partnerství (ENPI), Evropského nástroje pro demokracii a lidská práva (EIDHR) a Nástroje pro předvstupní pomoc (IPA).

Platby do rozpočtu Unie představují významnou součást české mnohostranné rozvojové pomoci. V roce 2009 dosáhl

Tabulka 6 – Příspěvky ČR mezinárodním organizacím v roce 2009 započítatelné do ODA

Organizace	Objem v milionech Kč	Objem v milionech USD	Podíl na objemu mnohostranné spolupráce (v %)
Programy, fondy a agencie OSN	234,3	12,34	10,8
Instituce Evropské unie	1791,1	94,32	83
Ostatní mezinárodní organizace (IDA, MDRI, EBRD, OECD, IOM aj.)	125,5	6,61	5,8
Montrealský protokol	7,8	0,41	0,4

podíl členského příspěvku České republiky do rozpočtu EU na oficiální rozvojovou pomoc cca 1,79 miliardy Kč.

Předsednictví ČR v Radě EU

V roce 2009 se Česká republika aktivně podílela na strategických a implementačních rozhodnutích, týkajících se realizace rozvojové pomoci EU. V první polovině roku 2009, kdy Česká republika předsedala Radě EU, stanovila priority v oblasti rozvojové politiky EU, které se podařilo naplnit.

V reakci na celosvětovou finanční a hospodářskou krizi byla během českého předsednictví schválena opatření na podporu rozvojových zemí. Práce českého předsednictví v rámci prioritního tématu „Přístup k udržitelným zdrojům energie na lokální úrovni“ vyvrcholila přijetím závěrů Rady, které zdůrazňují potřebu využití udržitelných a obnovitelných zdrojů energie jako základní předpoklad pro nastartování ekonomických aktivit a snížení chudoby v rozvojových zemích.

České předsednictví také věnovalo značnou pozornost dobrému vládnutí, respektive demokratické správě věcí veřejných. Ministři pro rozvoj EU přijali i k tomu tématu závěry Rady. Nad rámec definovaných priorit se během českého předsednictví podařilo promítnout rozvojovou politiku mezi hlavní oblasti transatlantické spolupráce s novou americkou administrativou a otevřít cestu pro další jednání.

Česká republika zprostředkovala dohodu mezi členskými státy o mandátu Evropské komise pro druhou revizi Dohody z Cotonou, kterou se řídí vztahy mezi Evropskou unií a státy Afriky, Karibiku a Tichomoří. Za českého předsednictví byly podepsány prozatímní dohody o hospodářském partnerství se střední Afrikou a s několika zeměmi Jihoafrického rozvojového společenství.

Navazující švédské předsednictví v Radě EU se zaměřilo na koherenci politik pro rozvoj a na efektivitu rozvojové pomoci poskytované Unií a členskými státy. V listopadu 2009 byly k tomuto tématu přijaty závěry Rady EU o Operačním

rámci efektivitě pomoci, který se zabývá dělbou práce mezi dárce v jednotlivých rozvojových zemích, koordinací jejich aktivit a zdůrazňuje vlastnictví rozvojového procesu partnerskými státy. Vzhledem k přípravě na klimatický summit v Kodani byl důležitým tématem druhé poloviny roku 2009 také vliv klimatických změn na rozvojové země.

ZAPOJENÍ DO ROZVOJOVÝCH AKTIVIT V RÁMCI ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ

Mnohostranná rozvojová spolupráce České republiky v rámci systému OSN doznala v posledních letech zásadních změn. Česká republika ji ve spolupráci s OSN modernizovala a postupně ji uvádí do souladu s kritérii vyspělých zemí.

Zapojení České republiky do spolupráce s organizacemi systému OSN vyplývalo v roce 2009 – stejně jako v minulých letech – z členství a odborné účasti našich expertů na fórech a zasedáních (**UNIDO, UNESCO, FAO, WHO, ILO** atd.). Řadu fondů a programů OSN Česká republika podpořila na dobrovolné bázi (dle výše příspěvku – **UNDP, UNHCR, UNV, WFP, UNICEF, FAO, UNEP, UNIDO, UNODA, WHO** atd.). Tyto dobrovolné příspěvky umožňují financovat aktivity mezinárodního společenství v těch oblastech, které nejsou placeny, nebo jen omezeně, z povinných příspěvků členských států.

Princip dobrovolných příspěvků je v systému OSN velmi rozšířen, kromě specializovaných organizací existuje totiž řada programů a fondů, které jsou financovány právě jen na dobrovolné bázi. Projekty realizované z dobrovolných příspěvků mají pak větší působnost na udržitelnost rozvoje přijímajících zemí, neboť jsou výsledkem společného úsilí a spolufinancování celé skupiny členských států.

Programy Organizace spojených národů

Program OSN pro rozvoj (UNDP – United Nations Development Programme)

UNDP je hlavním orgánem OSN pro koordinaci rozvojové činnosti a je největším

EU2009.CZ

České předsednictví
Evropské unie

Czech Presidency
of the European Union

Présidence tchèque
de l'Union européenne

2009

poskytovatelem grantové pomoci v rámci systému OSN. Hlavním posláním UNDP je dosáhnout cíle snížení počtu chudých obyvatel na polovinu do roku 2015 v rámci programu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). UNDP poskytuje také fundovaná strategická doporučení a pomáhá při budování institucionálních kapacit, nezbytných k vyrovnanému hospodářskému růstu.

UNDP je jedním z hlavních programů, do něhož Česká republika v posledních letech směřuje své dobrovolné příspěvky na multilaterální rozvojovou pomoc. Roli dárce rozvojové pomoci plní Česká republika ve vztahu k UNDP už od roku 2000. Od roku 2001 poskytuje do českého Svěreneckého fondu UNDP pravidelný dobrovolný příspěvek na poskytování pomoci a technické podpory rozvojovým a transformujícím se zemím (zejména z **jihovýchodní Evropy a Společenství nezávislých států**). Svěrenecký fond se zaměřuje na přenos českého know-how

a odborných zkušeností formou školení, seminářů, studijních cest, technické pomoci a poradenství se zaměřením na oblasti životního prostředí, prevence HIV/AIDS, ekonomické transformace a dobré správy věcí veřejných. V roce 2009 Česká republika poukázala částku 19,2 mil. Kč, z čehož 7,4 mil. Kč bylo speciálně určeno na rozvojové aktivity v **Gruzii**.

Program OSN pro dobrovolníky (UNV – United Nations Volunteers)

Programy UNV umožňují zapojit se do rozvojových procesů i jednotlivcům občanské společnosti. UNV přímo mobilizuje cca 7500 dobrovolníků ročně na národní i mezinárodní úrovni. Více než 75 % UNV dobrovolníků pochází z rozvojových zemí.

Čeští dobrovolníci se aktivně zapojují do rozvojových programů a mírových misí OSN od roku 1995. Od roku 2005 se Česká republika zapojuje i do programu UNV

ročních stáží pro absolventy vysokých škol v rozvojových zemích. V roce 2009 bylo do aktivit UNV zapojeno 22 českých dobrovolníků, kteří působili na dlouhodobých misích zejména v Africe, v Asii a na Balkáně (například v **Kosovu**, na **Pobřeží slonoviny** a v **Etiopii**). Česká republika přispěla UNV v roce 2009 částkou 5 mil. Kč.

Dětský fond OSN (UNICEF – United Nations Children's Fund)

UNICEF se zaměřuje na programovou pomoc strádajícím dětem celého světa v sektorech zdravotnictví, výživy, školství, účasti matek na rozvoji apod. Zároveň je UNICEF v rámci humanitárního koordináčního systému odpovědný za tzv. cluster v sektorech voda a sanitace, ochrana dětí a vzdělávání.

Z rozpočtu České republiky bylo poskytnuto 5 mil. Kč na projekt humanitární pomoci v **Pákistánu**.

Program OSN pro životní prostředí (UNEP – United Nations Environment Programme)

Posláním UNEP je stimulovat a koordinovat akce, doporučení a směrnice na ochranu životního prostředí především na mezinárodní úrovni, poskytovat podklady a analýzy pro rozhodování příznivé životnímu prostředí, podporovat rozvoj výzkumu a zajišťovat výměnu a šíření environmentálních informací.

Dobrovolný příspěvek České republiky do UNEP činil v roce 2009 celkem 3,7 mil. Kč. Z těchto prostředků byly financovány multilaterální projekty.

Světový potravinový program (WFP – World Food Programme)

Úkolem WFP je pomáhat chudým obyvatelům rozvojových zemí v boji s hladem a chudobou. Prostřednictvím potravinové pomoci podporuje WFP ekonomický a sociální rozvoj. V případě mimořádných událostí poskytuje program rychlou pomoc obětem přírodních i lidmi způsobených katastrof a válek. Osmdesát procent zdrojů potravinového programu je využíváno na pomoc při mimořádných událostech. V roce 2009 pokračovala i nadále dárcovská aktivita České republiky do WFP, kdy bylo poskytnuto 5 mil. Kč na humanitární projekt v **Ugandě** a na kompenzování dobrovolného příspěvku.

Odborné organizace systému Organizace spojených národů

Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (UNIDO – United Nations Industrial Development Organization)

UNIDO je specializovanou organizací OSN, která se zaměřuje na pomoc rozvojovým zemím a zemím s přechodovou ekonomikou v oblastech průmyslu, environmentálních technologií, energetiky a zemědělství. UNIDO pomáhá rozvojovým zemím při budování exportních kapacit, soukromého podnikatelského sektoru a příznivého investičního klimatu a v jejich přístupu na vyspělé trhy.

Česká republika se podílela na projektech čistší produkce v **Moldavsku**

a výcvikového kurzu v oblasti technologické predikce. Česká republika se rovněž zapojila do multilaterálního rozvojového projektu zřízení Informačního regionálního centra technologického předpovídání pro střední a východní Evropu. UNIDO a Česká republika spolupracovaly také při zajištění českého předsednictví v Radě EU v roce 2009, jehož prioritním tématem v oblasti rozvojové spolupráce byly „Lokální udržitelné zdroje energie v rozvojových zemích“. V roce 2009 byl do UNIDO Českou republikou poukázán dobrovolný příspěvek ve výši 2 mil. Kč.

Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO – Food and Agriculture Organization)

FAO napomáhá rozvojovým zemím modernizovat a zdokonalovat pracovní postupy v zemědělství, lesnictví a rybníkářství. FAO věnuje velkou pozornost také otázkám kvality a bezpečnosti potravin.

Česká republika podporuje projekty FAO v rámci ročních mandatorních příspěvků ve výši 4 mil. Kč a dobrovolných příspěvků, které v roce 2009 činily 2,5 mil. Kč. Z těchto příspěvků bylo realizováno několik tematických projektů a výcvikových kurzů v oblasti zemědělství v Africe. Česká republika v roce 2009 také realizovala odborné semináře pro zaměstnance

ministerstev zemědělství ze **střední a východní Evropy**.

Mezinárodní organizace práce (ILO – International Labour Organization)

V roce 2009 pokračovala spolupráce České republiky v Mezinárodní organizaci práce zejména v oblasti prohloubení demokracie a dodržování lidských práv, i snížení nezaměstnanosti, odstranění chudoby a ochrany pracujících. V roce 2009 pokračovala realizace rozvojového projektu v **Moldavsku** v oblasti rovnosti mužů a žen.

Světová zdravotnická organizace (WHO – World Health Organization)

WHO je organizací OSN pro otázky zdraví, která udává směr vědeckého výzkumu a určuje mezinárodní pravidla a standardy. Úloha WHO při snižování případů infekčních onemocnění a epidemiologická činnost expertů v místě výskytu je známa i širší veřejnosti. Základním posláním WHO ve 21. století je rovný přístup ke službám a boj s nadnárodními hrozbami. Význam WHO stoupá i v kontextu narůstajícího nebezpečí bioterorismu a při řešení dalších krizových událostí a humanitární pomoci.

Česká republika se v rámci WHO zapojuje například do celosvětového boje

proti AIDS a v roce 2009 poskytla prostřednictvím WHO humanitární pomoc ve výši 848 tis. Kč **Ukrajíně** v souvislosti s chřipkovou pandemií.

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR – United Nations High Commissioner for Refugees)

UNHCR od svého založení v roce 1951 jako jedna z nejvýznamnějších humanitárních organizací na světě pomohl více než 50 milionům lidí začít nový život. V současnosti se ve 117 zemích stará přibližně o 32,9 milionů lidí. UNHCR se zaměřuje nejen na uprchlíky, ale také na osoby žádající o azyl a na uprchlíky, kteří se vrátili do zemí původu, osoby bez státní příslušnosti a na velkou část z tzv. vnitřně přesídlených osob, jejichž celkový počet ve světě se odhaduje na 26 milionů.

V roce 2009 bylo UNHCR z rozpočtu České republiky poskytnuto celkem 10 mil. Kč na humanitární pomoc vnitřně přesídleným osobám v **Pákistánu** a uprchlíkům v **Etiopii**.

Kancelář OSN pro záležitosti odzbrojení (UNODA – Office for Disarmament Affairs)

ODA (do roku 2007 UNDDA) se významně podílí na snaze mezinárodního společenství zamezit nezákonnému obchodování se zbraněmi a jeho nekontrolovanému šíření a rovněž podporuje programy odzbrojení a demilitarizace. Česká republika v roce 2009 poskytla dobrovolný příspěvek ve výši 2 mil. Kč, který byl určen na projekt odminování v oblasti **západního Balkánu**.

Mezinárodní agentura pro atomovou energii (IAEA – International Atomic Energy Agency)

IAEA je nezávislou mezivládní organizací v systému OSN pro vědu a technologii v oblasti mírového využívání jaderné energie v souladu se Smlouvou o nešíření jaderných zbraní (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons – NPT). Vykonává tzv. zárukovou činnost v souladu s NPT, tzn. provádí pravidelné inspekce všech deklarovaných jaderných zařízení v zemích nevlastnících jaderné zbraně

a nevojenských zařízení v zemích, které jaderné zbraně vlastní.

V roce 2009 poskytla Česká republika na podporu IAEA dobrovolný příspěvek v celkové výši 12 mil. Kč, který byl určen na projekt převozu vyhořelého vysoce obohaceného paliva ze **Srbska** do Ruské federace.

ZAPOJENÍ DO AKTIVIT V RÁMCI MEZINÁRODNÍCH FINANČNÍCH A ROZVOJOVÝCH ORGANIZACÍ

Mezinárodní finanční instituce

Mezinárodní asociace pro rozvoj (IDA – International Development Association)

Mezinárodní asociace pro rozvoj je mezinárodní finanční organizací patřící do skupiny Světové banky a jejím hlavním posláním je poskytovat pomoc nejchudším rozvojovým zemím v oblastech, jako je vzdělávání, zdravotní péče, přístup k pitné vodě, sociální síť, boj proti šíření HIV/AIDS apod. Čerpat prostředky z jejích zdrojů může v současné době 79 zemí, jejichž HNP na obyvatele nepřesáhl v roce 2009 hranici 1135 USD. Česká republika je dár-

covskou zemí od roku 1990. V roce 2009 přispěla ve výši 107 mil. Kč.

Iniciativa na multilaterální oddlužení rozvojových zemí (MDRI)

Cílem MDRI, která byla založena v roce 2006, je stoprocentní odpuštění dluhů vůči Mezinárodní asociaci pro rozvoj vybraným rozvojovým zemím. Česká republika je členem od roku 2006 a na roky 2007–2019 se zavázala přispět částkou 110,7 mil. Kč. V roce 2009 byla uhrazena splátka ve výši 5,36 mil. Kč.

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD – European Bank for Reconstruction and Development)

EBRD byla založena v roce 1991 na pomoc transformujícím se zemím střední a východní Evropy a Střední Asie při přechodu k tržnímu hospodářství. Česká republika se koncem roku 2007 oficiálně zařadila mezi státy s vyspělou ekonomikou a stala se v rámci EBRD dárcovskou zemí.

V roce 2006 se Česká republika stala jedním ze zakládajících členů Fondu zemí západního Balkánu na podporu projektů v oblasti infrastruktury, energetiky, dopravy, rozvoje malých a středních podniků, institucí, legislativy a tržně ekonomické změny. Celkový příspěvek ČR na období 2006–2009 do tohoto Fondu činil 53 mil. Kč.

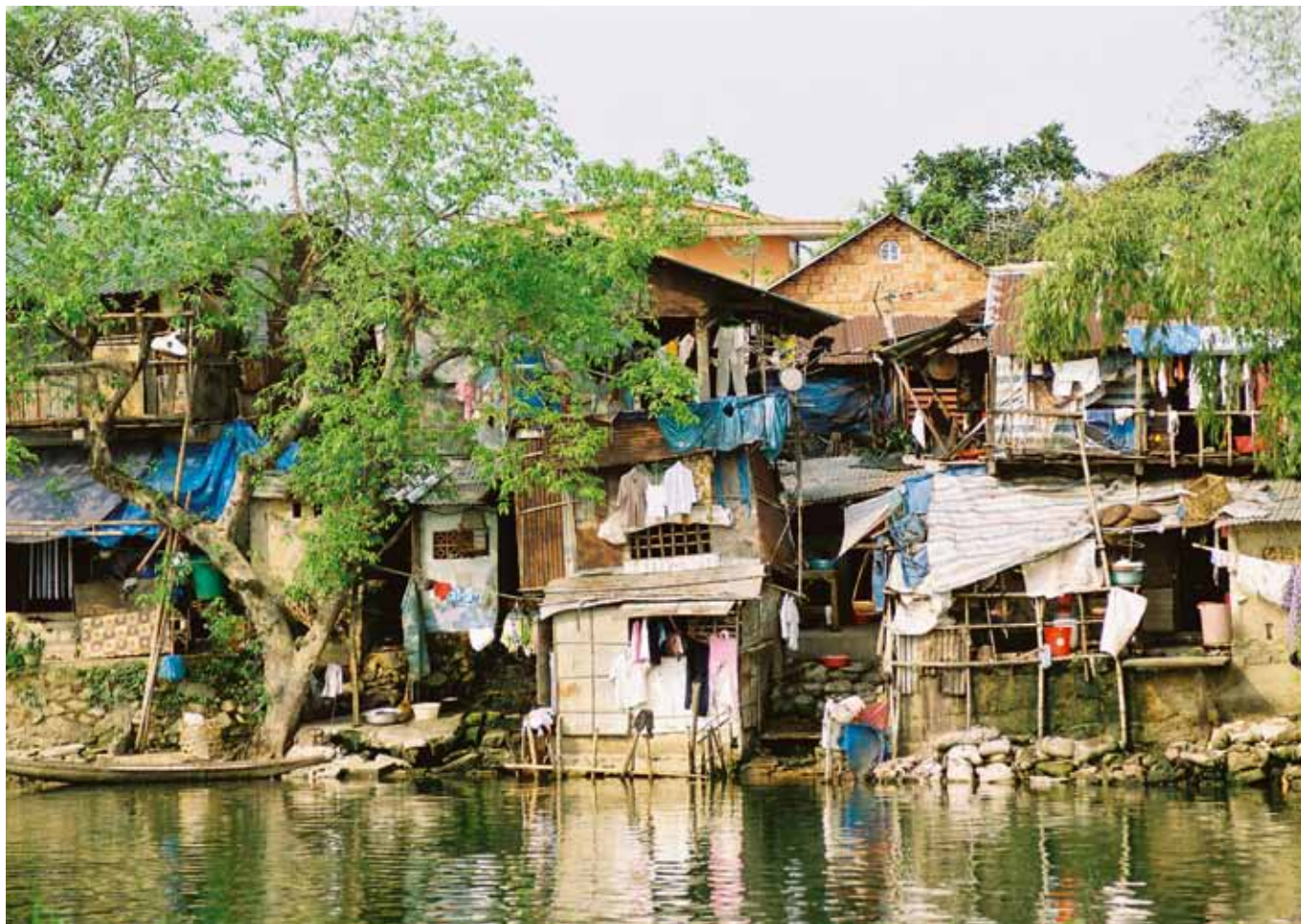
V roce 2008 Česká republika založila i vlastní Český fond technické asistence, jehož celkový český příspěvek na období 2008–2009 činil 79,3 mil. Kč a z něhož bylo v roce 2009 realizováno 9 projektů v **Moldavsku, Ukrajině, Kazachstánu, Černé Hoře, Srbsku a Bělorusku**. Z příspěvku do EBRD za rok 2009 Česká republika vykázala jako součást oficiální rozvojové pomoci 0,63 mil. Kč.

Rozvojové mezinárodní organizace

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD – Organization for Economic Cooperation and Development)

Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee –

■ Vietnam

DAC) sdružuje nejvyspělejší země světa – dárce rozvojové pomoci – a je považován za hlavní mezinárodní fórum pro koordinaci rozvojové spolupráce. Česká republika je v rámci DAC pozorovatelskou zemí. Ministerstvo zahraničních věcí ČR v oblasti rozvojové politiky zpracovává a používá například statistik OECD DAC a metodologie i výsledků Peer Review. V roce 2009 uhradila Česká republika povinné členské příspěvky v objemu 18,18 mil. Kč, z něhož vykazatelná část pro oficiální rozvojovou pomoc činila 180 tis. Kč.

Mezinárodní organizace pro migraci (IOM – International Organization for Migration)

Mezivládní organizace IOM byla založena v roce 1951 a zaměřuje se na řešení problémů spojených s migrací, včetně pomoci

uprchlíkům. V České republice působí od roku 1998 zejména v oblastech dobrovolných návratů a reintegrace, pracovní migrace, prevence a potírání obchodu s lidmi, budování kapacit v migračním managementu a integrace cizinců v České republice.

Česká republika v roce 2009 poskytla IOM povinný příspěvek ve výši 2,2 mil. Kč a dobrovolný příspěvek 2,2 mil. Kč, který byl určen na realizaci rozvojových projektů pro vnitřně přesídlené osoby v **Gruzii**.

Montrealský protokol

Ozon v atmosféře působí jako přirozený filtr chránící život na Zemi před tzv. biologicky aktivní složkou ultrafialového záření Slunce. Narušení ozonové vrstvy má četné nepříznivé důsledky, a proto přijaly členské státy OSN mezinárodní opatření k její

ochraně. Jedním z nich je Montrealský protokol o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a je prováděcím protokolem Vídeňské úmluvy. Cílem protokolu je přijímat a realizovat celosvětová opatření na vyloučení výroby a spotřeby regulovaných látek, které ozonovou vrstvu poškozují.

Montrealský protokol patří k nejlépe fungujícím mezinárodním environmentálním smlouvám. Především je to díky finančnímu mechanismu podpory snižování spotřeby a vyřazování regulovaných látek, kontrolnímu mechanismu plnění závazků a široké odborné základně získávání a hodnocení poznatků.

V roce 2009 poskytla Česká republika na podporu Montrealského protokolu příspěvek v celkové výši 7,8 mil. Kč.

4 › Řízení dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

Řízení dvoustranných projektů bylo zefektivněno a zprůhledněno zavedením jednotné metodiky projektového cyklu. Metodika doporučuje základní postupy pro uzavírání smluv, kontrolu, vyúčtování, uchovávání dokumentů a publicitu v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce České republiky. Pravidla jsou dále rozpracována v Manuálu projektového cyklu zahraniční rozvojové spolupráce, který podrobně popisuje jednotlivé fáze projektového cyklu a úkoly různých aktérů v nich.

Projektový cyklus české zahraniční rozvojové spolupráce vychází ze standardního pojetí a zahrnuje pět fází: programování, identifikaci, formulaci, konkrétní realizaci a její monitoring a následné vyhodnocení (evaluaci).

1) Programování

Fáze programování bezprostředně navazuje na výběr prioritních zemí. Pro každou z prioritních zemí jsou zpracovány střednědobé programy spolupráce. Programy vycházejí primárně z rozvojových potřeb partnerských zemí a podrobně analyzují politickou, ekonomickou a sociální situaci partnerské země, historii vztahů této země s Českou republikou, ale i intervence ostatních dárců. Na tomto základě programy vytvářejí tematický rámec pro rozvojovou spolupráci s danou zemí ve střednědobém horizontu. Za přípravu programů odpovídá Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou a konzultuje je i s dalšími zainteresovanými partnery.

2) Identifikace

Na základě střednědobých programů jsou identifikována témata rozvojové spolupráce. Posuzuje se především jejich relevance vzhledem k potřebám partnerské země. Po upřesnění tématu je stanovena předběžná doba jeho realizace a maximální výše finančních prostředků na dané téma (celková i roční). Celkový seznam témat je součástí ročního plánu zahraniční rozvojové spolupráce, předkládaného ke schválení vládě. Přípravu plánu zahraniční rozvojové spolupráce a jeho předložení vládě koordinuje MZV ve spolupráci s Radou pro rozvojovou spolupráci. Prostřednictvím zastupitelských úřadů dochází v této fázi zejména k jednání s místními partnery v přijímajících zemích, což je hlavní zárukou efektivnosti a udržitelnosti projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Analogický proces identifikace témat probíhá i u neprioritních zemí, pro něž

nejdou stanoveny střednědobé programy spolupráce.

3) Formulace a výběr realizátorů

Na základě posouzení charakteru jednotlivých témat zahraniční rozvojové spolupráce garant tématu rozhodne, zda na realizaci projektu vypíše výběrové řízení podle zákona o veřejných zakázkách, nebo zda vyhlásí tzv. dotační titul. Garant tématu ve spolupráci s externími experty připraví zadávací nebo vyhlášovací dokumentaci. Předložené nabídky jednotlivých realizátorů posuzuje hodnotící komise, přičemž zvažuje více kritérií (kvalita projektového záměru, rozvojová relevance a efektivita, hospodárnost, udržitelnost, organizační zabezpečení). S vítězem výběrového řízení uzavře zadavatel standardizovanou smlouvu, popřípadě mu poskytne dotaci na základě rozhodnutí o poskytnutí dotace.

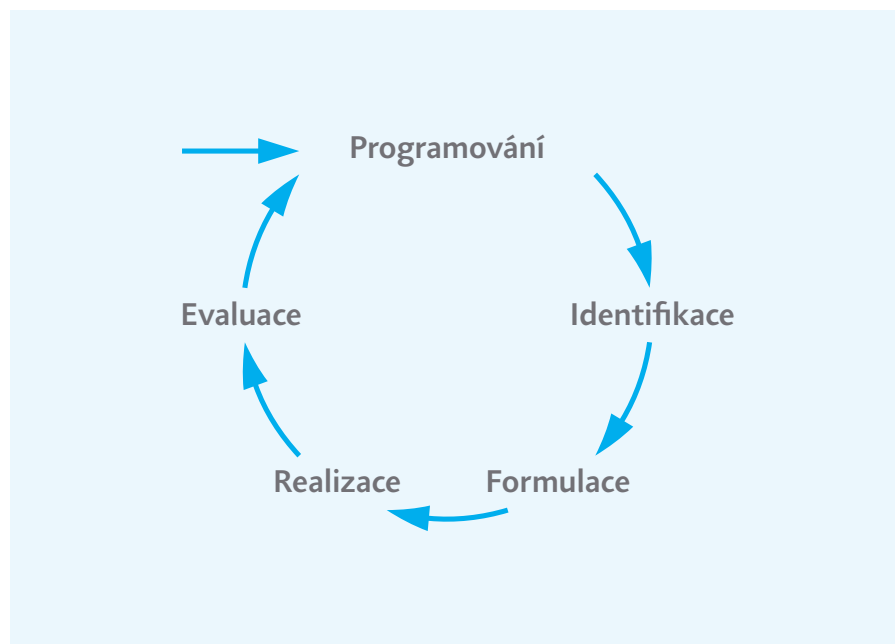
4) Realizace a monitoring

Realizátor usiluje o dosažení vytyčených výstupů a cílů při využití vyčleněných finančních a lidských zdrojů. Zároveň jsou garantem sbírány informace o průběhu projektů (monitoring) s cílem projekty efektivně řídit a v případě potřeby provést korekce. Z české strany jsou do monitoringu realizace projektů zapojeny příslušné zastupitelské úřady, Ministerstvo zahra-

ničních věcí ČR a Česká rozvojová agentura. Vlastní realizaci projektů zajišťuje smluvně vybraný realizátor (tj. dodavatel služeb a zboží nebo příjemce dotace). Partnerskými zeměmi jsou do realizace projektů intenzivně zapojeny místní partnerské instituce.

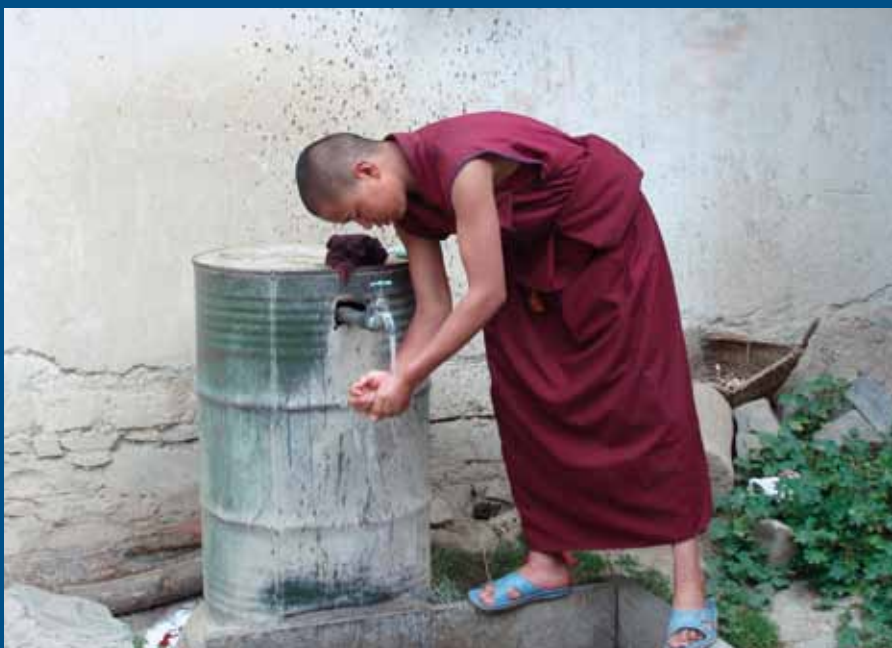
5) Evaluace (Hodnocení)

Účelem evaluace projektů a programů zahraniční rozvojové spolupráce je zjistit jejich relevanci, efektivnost, důsledky pro cílové skupiny, plnění stanovených cílů a udržitelnost těchto výsledků i po ukončení projektu. Ze strany partnerských zemí jsou do evaluace zapojeni příjemci přínosů rozvojové spolupráce, místní partnerské instituce apod. Vzhledem ke kapacitním omezením se hodnotí jen několik programů či projektů ročně (vybraných podle jejich charakteru, místa realizace a objemu prostředků). Kromě nejčastějších interních evaluací mohou příležitostně probíhat i externí evaluace (mezinárodními organizacemi, nezávislými institucemi apod.).

5 › Informovanost veřejnosti o rozvojové spolupráci a globální rozvojové vzdělávání

Veřejná a politická podpora je klíčovým předpokladem pro efektivní realizaci rozvojové spolupráce, a informování veřejnosti proto hraje významnou roli. Snaha rozšířit informace o výsledcích prospěšnosti rozvojové spolupráce i mezi občany s sebou přináší také vyšší samostatnou aktivitu společnosti.

■ Irák – podpora občanské společnosti a vybraných nevládních neziskových organizací ve spolupráci s českými odborníky

Důležité postavení má globální rozvojové vzdělávání. Jeho cílem je pochopení rozdílů a podobností mezi životy lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a ve svém výsledku usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje utváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR jako koordinátor zahraniční rozvojové spolupráce provádí informační činnosti i v rámci vlastního informačního a osvětového programu, který spočívá ve vydávání tiskovin a publikací, provozování internetových

stránek, spolupráci s novináři, pořádání konferencí, seminářů, výstav apod. Kromě toho také finančně podporuje aktivity nevládního a akademického sektoru a přispívá formou stipendií na cesty novinářů do rozvojových zemí. V roce 2009 byly na tuto oblast vyčleněny prostředky ve výši 700 tis. Kč.

Nezastupitelnou roli v tomto směru hrají nevládní organizace, které působí v České republice i v zahraničí. Z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí ČR na rozvojovou spolupráci jsou proto každoročně podporovány jejich aktivity a informační kampaně, upozorňující veřejnost na jednotlivé problémy rozvojového světa. V roce 2009 tak bylo realizováno celkem 37 projektů v hodnotě 23 mil. Kč.

Informační zdroje o rozvojové spolupráci:

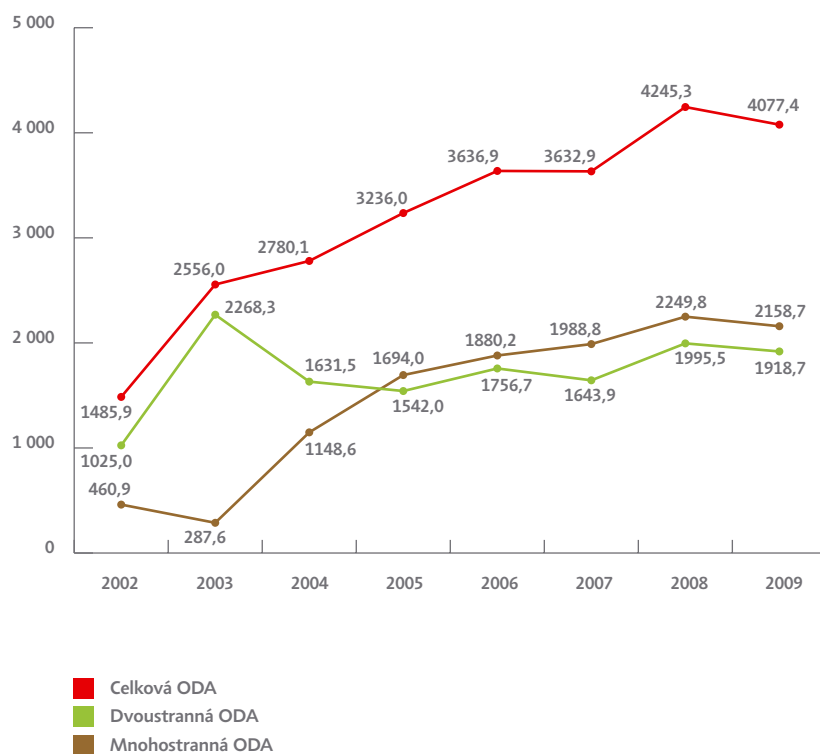
<http://www.mzv.cz/rozvoj>
(MZV ČR)

<http://www.czda.cz>
(Česká rozvojová agentura)

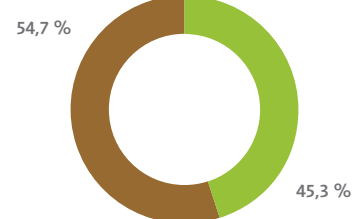
6 › Statistická příloha, přehledové grafy a tabulky

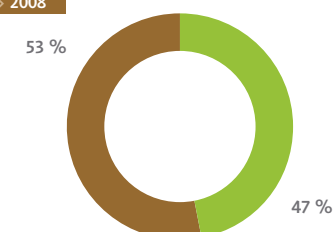
› Vývoj celkové ODA ČR v období 2002–2009 (v mil. Kč)

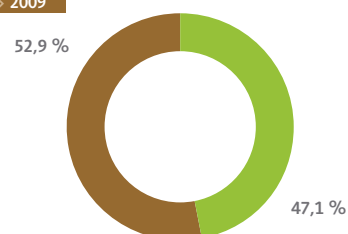
› 2007

› 2008

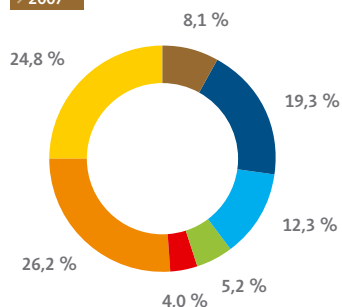

› 2009

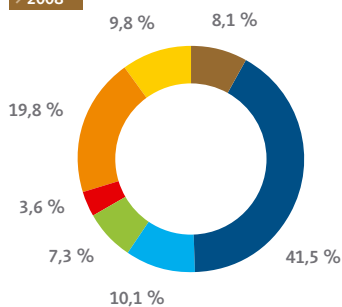

› Teritoriální struktura bilaterální ODA ČR za roky 2007–2009 (v mil. Kč)

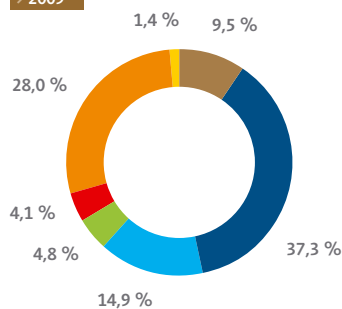
› 2007

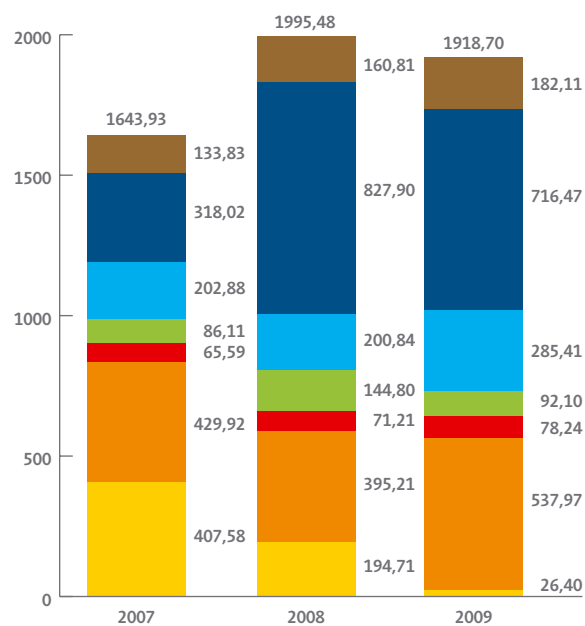
› 2008

› 2009

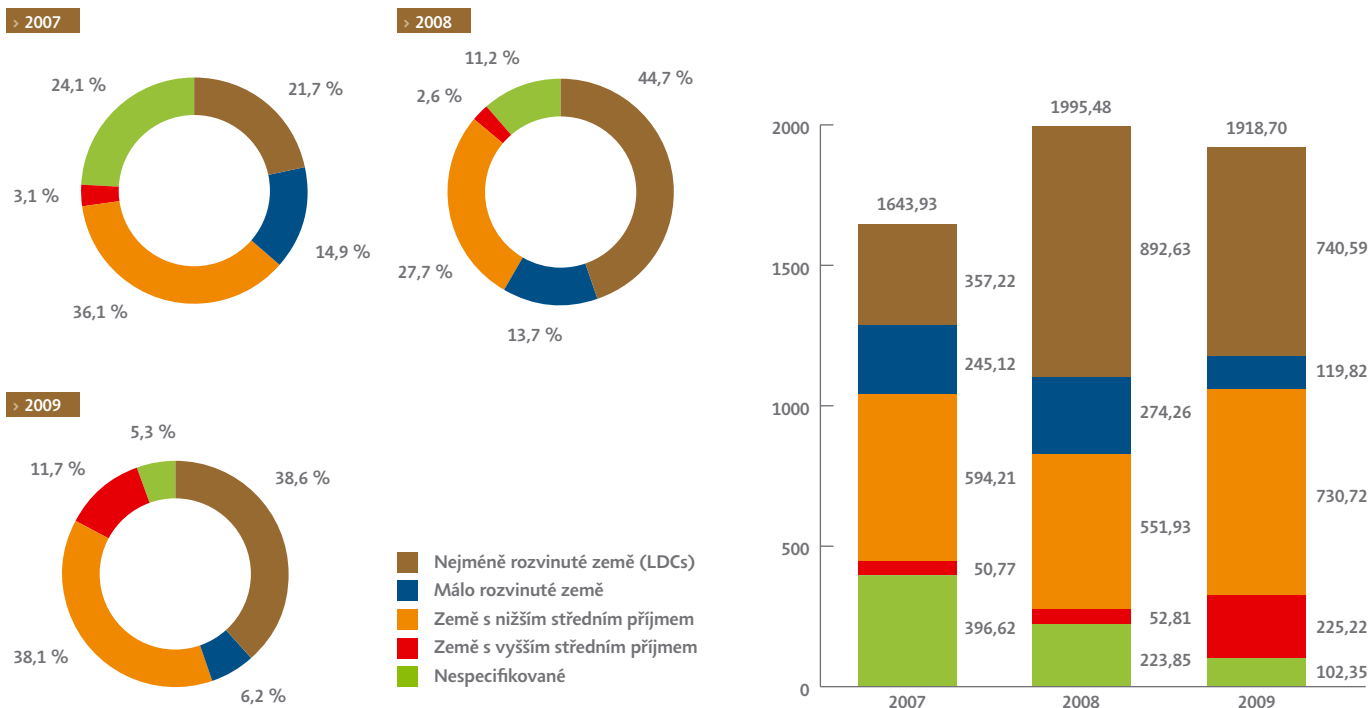

■ Subsaharská Afrika
■ Jižní a střední Asie
■ Ostatní Asie a Tichomoří
■ Blízký východ a severní Afrika
■ Latinská Amerika a Karibik
■ Evropa
■ Nespecifikované

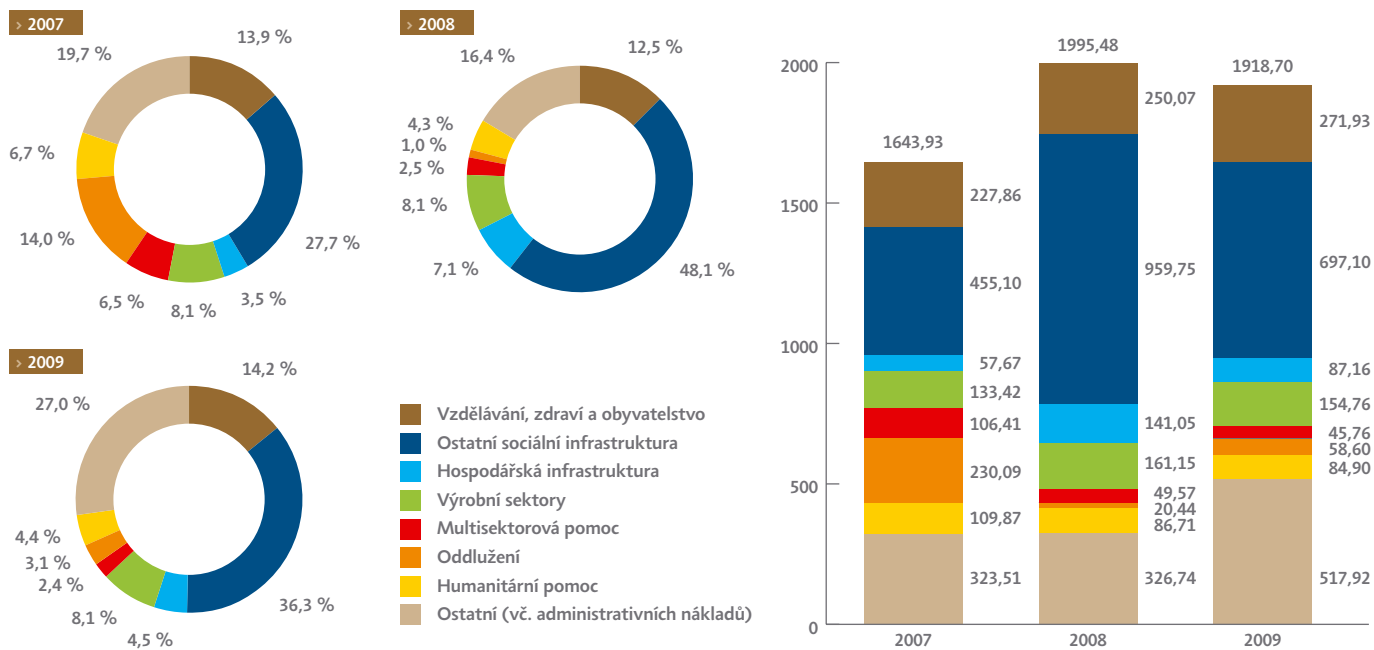

> Bilaterální ODA ČR za roky 2007–2009 dle příjmu partnerských zemí (v mil. Kč)

> Sektorová struktura bilaterální ODA ČR za roky 2007–2009 (v mil. Kč)

› Oficiální rozvojová pomoc České republiky (v mil. CZK/USD)

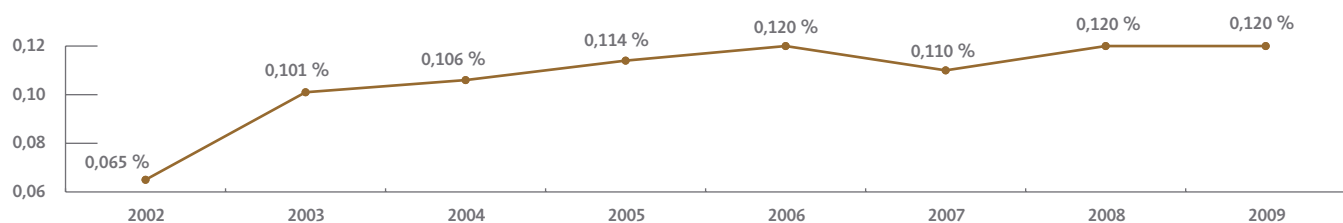
	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD	CZK	USD
ODA celkem	2780,1	108,17	3236,0	135,13	3636,9	160,86	3632,9	178,89	4245,3	249,21	4077,43	214,72
bilaterální ODA	1631,5	63,48	1541,9	64,39	1756,7	77,70	1643,9	80,95	1995,5	117,14	1918,70	101,04
pomoc v oblasti infrastruktury	352,1	13,70	164,0	6,85	175,9	7,78	246,3	12,13	288,7	16,95	253,32	13,34
zvláštní programy (peacebuilding a obnova)	377,0	14,67	227,7	9,51	282,8	12,51	291,6	14,36	748,5	43,94	512,11	27,29
technická spolupráce*	281,4	10,95	363,8	15,19	442,0	19,55	442,5	21,79	524,3	30,78	485,18	25,55
humanitární pomoc	51,1	1,99	247,6	10,34	216,6	9,58	109,9	5,41	86,7	5,09	84,90	4,41
pomoc uprchlíkům v dárcovské zemi	180,7	7,03	206,9	8,64	178,8	7,91	188,7	9,29	154,0	9,04	304,50	15,79
snížování dluhu	275,8	10,73	229,9	9,60	333,0	14,73	230,1	11,33	20,4	1,20	58,60	3,07
administrativní náklady a osvěta	113,3	4,41	102,0	4,26	127,5	5,64	96,9	4,77	148,4	8,71	220,09	11,59
multilaterální ODA	1148,6	44,69	1694,0	70,74	1880,2	83,16	1988,8	97,93	2249,8	132,07	2158,73	113,68
podíl bilaterální ODA v procentech		58,7 %		47,7 %		48,3 %		45,3 %		47,0 %		47,06 %
podíl ODA/HND		0,106 %		0,114 %		0,120 %		0,110 %		0,124 %		0,120 %
směnný kurz CZK/USD		25,7		23,95		22,61		20,31		17,04		18,99
bilaterální pomoc dle teritoria												
Subsaharská Afrika	97,1	3,78	95,5	3,99	129,78	5,74	133,83	6,59	160,81	9,44	182,11	9,59
Jižní a střední Asie	259,1	10,08	237,8	9,93	192,40	8,51	318,02	15,66	827,90	48,60	716,47	37,73
Ostatní Asie a Tichomoří	262,4	10,21	167,9	7,01	206,19	9,12	202,88	9,99	199,65	11,72	285,41	15,03
Blízký východ a Severní Afrika	398,6	15,51	229,7	9,59	403,34	17,84	86,11	4,24	144,80	8,50	92,10	4,85
Latinská Amerika a Karibik	67,3	2,62	51,5	2,15	57,88	2,56	65,59	3,23	71,21	4,18	78,24	4,12
Evropa	271,4	10,56	407,1	17,00	430,48	19,04	429,92	21,17	395,21	23,20	537,97	28,33
nespecifikované**	275,5	10,72	352,5	14,72	336,65	14,89	407,58	20,07	194,71	11,43	26,40	1,39
celkem	1631,5	63,48	1541,9	64,39	1756,72	77,70	1643,93	80,95	1995,48	117,14	1918,70	101,04
bilaterální pomoc dle příjmu												
nejméně rozvinuté země (LDC)	242,4	9,43	123,1	5,14	224,73	9,94	357,22	17,59	892,63	52,40	740,59	39,00
málo rozvinuté země	332,6	12,94	290,2	12,12	202,35	8,95	245,12	12,07	274,26	16,10	119,82	6,31
země s nižším středním příjmem	744,0	28,95	734,0	30,65	817,54	36,16	594,21	29,26	551,93	32,40	730,72	38,48
země s vyšším středním příjmem	14,1	0,55	22,7	0,95	44,09	1,95	50,77	2,50	52,81	3,10	225,22	11,86
země s vysokým příjmem	0,0	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nespecifikované**	298,4	11,61	371,9	15,53	468,01	20,70	396,62	19,53	216,34	12,70	102,35	5,39
celkem	1631,5	63,48	1541,9	64,39	1756,72	77,70	1643,93	80,95	1995,48	117,14	1918,70	101,04
bilaterální pomoc dle sektoru												
vzdělávání, zdraví a obyvatelstvo	233,6	9,09	169,5	7,08	210,26	9,30	227,86	11,22	250,07	14,68	271,93	14,32
ostatní sociální infrastruktura	401,7	15,63	348,4	14,55	451,73	19,98	455,10	22,41	959,75	56,34	697,10	36,71
ekonomická infrastruktura	114,6	4,46	32,1	1,34	40,02	1,77	57,67	2,84	141,05	8,28	87,16	4,59
výrobní průmysl	90,5	3,52	86,2	3,60	100,61	4,45	133,42	6,57	161,15	9,46	154,76	8,15
multisektorová pomoc	170,1	6,62	133,6	5,58	115,53	5,11	106,41	5,24	49,57	2,91	45,76	2,41
programová pomoc	0,0	0,00	4,1	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,57	0,03
snížování dluhu	275,8	10,73	229,9	9,60	333,03	14,73	230,09	11,33	20,44	1,20	58,60	3,07
humanitární pomoc	231,8	9,02	450,4	18,81	395,43	17,49	109,87	5,41	86,71	5,09	84,90	4,41
nespecifikované***	113,3	4,41	87,6	3,66	110,11	4,87	323,51	15,93	326,73	19,18	517,92	27,35
celkem	1631,5	63,48	1541,9	64,39	1756,72	77,70	1643,93	80,95	1995,48	117,14	1918,70	101,04
multilaterální pomoc dle organizace												
OSN	141,9	5,52	106,6	4,45	118,47	5,24	141,98	6,99	153,83	9,03	234,30	12,34
Evropské společenství	862,8	33,57	1478,0	61,72	1554,14	68,74	1676,83	82,57	1941,14	113,95	1791,10	94,32
skupina Světové banky	63,7	2,48	58,9	2,46	84,11	3,72	83,00	4,09	89,77	5,27	125,52	6,61
regionální rozvojové banky	0,0	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	66,41	3,27	53,32	3,13	0,00	0,00
ostatní	80,2	3,12	50,5	2,11	123,45	5,46	20,51	1,01	11,75	0,69	7,80	0,41
celkem	1148,6	44,69	1694,0	70,74	1880,16	83,16	1988,82	97,93	2249,81	132,07	2158,72	113,68

* zahrnuje také stipendia l ** zahrnuje také snižování dluhu l *** zahrnuje také administrativní náklady

› 10 největších příjemců české pomoci v jednotlivých letech (v mil. USD)

pořadí	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	země	USD	země	USD	země	USD	země	USD	země	USD	země	USD
1	Irák	13,66	Irák	8,13	Irák	11,80	Afghánistán	10,62	Afghánistán	42,10	Mongolsko	6,8
2	Srbsko a Č. Hora	6,88	Srbsko a Č. Hora	6,89	Srbsko	6,0	Srbsko	9,40	Srbsko	7,80	Gruzie	5,6
3	Afghánistán	6,08	Ukrajina	4,62	Afghánistán	4,20	Mongolsko	4,04	Mongolsko	6,00	Ukrajina	5,0
4	Ukrajina	4,58	Pákistán	3,70	Indonésie	3,28	Vietnam	3,04	Palestina	4,70	Bosna a Hercegovina	5,0
5	Rusko	3,96	Mongolsko	3,04	Mongolsko	2,72	Bosna a Hercegovina	2,61	Vietnam	3,90	Afghánistán	4,6
6	Vietnam	3,05	Afghánistán	1,96	Ukrajina	2,69	Moldavsko	2,41	Bosna a Hercegovina	3,30	Srbsko	4,5
7	Čína	2,94	Vietnam	1,42	Bosna a Hercegovina	2,13	Ukrajina	2,30	Ukrajina	3,20	Vietnam	3,6
8	Mongolsko	2,88	Bosna a Hercegovina	1,34	Vietnam	1,91	Indonésie	1,84	Moldavsko	2,90	Kosovo	3,4
9	Gruzie	1,36	Indie	1,31	Bělorusko	1,71	Angola	1,47	Gruzie	2,20	Moldavsko	3,1
10	Kyrgyzstán	1,14	Čína	1,30	Egypt	1,35	Bělorusko	1,45	Angola	1,90	Kambodža	2,8

› Podíl ODA/HND ČR v letech 2002–2007

› Seznam zkratek

AKT/ACP	Afrika, Karibská oblast a Tichomoří
CERF	Centrální fond rychlé reakce (Central Emergency Response Fund)
CPI	Index vnímání korupce (Corruption Perception's Index)
ČEB	Česká exportní banka
ČR	Česká republika
ČRA	Česká rozvojová agentura
DAC	Výbor OECD pro rozvojovou pomoc (Development Assistance Committee)
DCI	Nástroj pro rozvojovou spolupráci (Development Cooperation Instrument)
DDA	Rozvojový program z Dauhá (Doha Development Agenda)
DIPECHO	Programy prevence katastrof (Disaster Preparedness ECHO)
EBRD	Evropská banka pro obnovu a rozvoj (European Bank for Reconstruction and Development)
EDF	Evropský rozvojový fond (European Development Fund)
EGAP	Exportní a garanční pojišťovací společnost
ECHO	Generální ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu (Directorate General for Humanitarian Aid)
EIB	Evropská investiční banka (European Investment Bank)
EIDHR	Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (European Instrument for Democracy and Human Rights)
ENPI	Nástroj pro evropské sousedství a partnerství (European Neighbourhood and Partnership Instrument)
ERF	Evropský rozvojový fond (European Development Fund)
EU	Evropská unie (European Union)
EULEX	Mise Evropské unie k prosazování práva v Kosovu (European Union Rule of Law Mission in Kosovo)
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství (Food and Agriculture Organization)
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GEF	Globální fond pro životní prostředí Světové banky (Global Environment Facility)
GHD	platforma Dobré humanitární dárcovství (Good Humanitarian Donorship)
GRV	Globální rozvojové vzdělávání
HND	Hrubý národní důchod
HP	Humanitární pomoc
IAEA	Mezinárodní agentura pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency)
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development)
ICRC	Mezinárodní výbor Červeného kříže (International Committee of the Red Cross)
IDA	Mezinárodní asociace pro rozvoj (International Development Association)
ILO	Mezinárodní organizace práce (International Labour Organization)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci (International Organization for Migration)
IPA	Nástroje pro předvstupní pomoc (Instruments for Pre-Accession Assistance)
ISAF	Mezinárodní bezpečnostní podpůrné síly v Afghánistánu (International Security Assistance Force)
ISDR	Mezinárodní strategie OSN na snižování rizik katastrof (International Strategy for Disaster Reduction)
LDCs	Nejméně rozvinuté země (Least Developed Countries)
LMIC	Země s nižším středním příjmem (Lower Middle Income Countries and Territories)

LPTP	Odbor lidských práv a transformační politiky MZV ČR
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals)
MDRI	Iniciativa na multilaterální oddlužení rozvojových zemí (Multilateral Debt Relief Initiative)
MLP	Malé lokální projekty
MMF	Mezinárodní měnový fond (International Monetary Fund)
MPO ČR	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
NNO/NGO	Nevládní nezisková organizace (Non-governmental organization)
ODA	Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance)
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (Organization for Economic Cooperation and Development)
OLIC	Další země s nízkým příjmem (Other Low Income Countries)
ORS	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV ČR
OSN	Organizace spojených národů (United Nations)
PCD	Koherence politik pro rozvoj (Policy Coherence for Development)
PPP	Partnerství veřejného a soukromého sektoru (Public Private Partnership)
PRSP	Strategický dokument pro omezování chudoby (Poverty Reduction Strategy Paper)
PRT	Provinční rekonstrukční tým (Provincial Reconstruction Team)
QIP	Projekty rychlého dopadu (Quick Impact Projects)
UMIC	Země s vyšším středním příjmem (Upper Middle Income Countries and Territories)
UNDP	Program OSN pro rozvoj (United Nations Development Programme)
UNEP	Program OSN pro životní prostředí (United Nations Environment Programme)
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UNFCCC	Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (United Nations Framework Convention on Climate Change)
UNFPA	Populační fond OSN (United Nations Population Fund)
UNHCR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Dětský fond OSN (United Nations International Children's Fund)
UNIDO	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj (United Nations Industrial Development Organization)
UNODA	Kancelář OSN pro záležitosti odzbrojení (UNODA - Office for Disarmament Affairs)
UNDPKO	Mírové operace OSN (United Nations Department for Peacekeeping Operations)
UNV	Organizace OSN pro dobrovolníky (United Nations Volunteers)
USD	Americký dolar (United States Dollar)
WB	Světová banka (World Bank)
WFP	Světový potravinový program (World Food Programme)
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
WTO	Světová obchodní organizace (World Trade Organization)
ZRS ČR	Zahraniční rozvojová spolupráce ČR
ZÚ	Zastupitelský úřad

› Seznam stránek s tematikou rozvojové spolupráce

Obecné informace o zahraniční spolupráci ČR a projektech

http://www.mzv.cz/rozvoj	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
http://www.czda.cz	Česká rozvojová agentura
http://www.rozvojovka.cz/	Stránky věnované rozvojové tematice a globálním problémům
http://www.varianty.cz/	Portál o interkulturním a rozvojovém vzdělávání
http://www.mzv.cz/prtlogar/	Provinční rekonstrukční tým ČR v Lógaru – Afghánistán

Platformy nevládních organizací, podnikatelských subjektů a dalších aktérů české rozvojové pomoci

http://www.fors.cz/	České fórum pro rozvojovou spolupráci
http://www.ceskoprotichudobe.cz/	Česko proti chudobě
http://www.ppzrs.cz/	Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci

Důležité informace o rozvojové spolupráci a humanitární pomoci Evropské unie

http://europa.eu/	Portál EU
http://ec.europa.eu/development/index_en.cfm	Stránky EU věnované rozvojové spolupráci
http://ec.europa.eu/europeaid/index_en.htm	EuropeAid (součást Evropské komise)
http://ec.europa.eu/development/aboutgen_en.cfm	Generální ředitelství pro rozvoj (DG Development)
http://ec.europa.eu/echo/	Generální ředitelství pro humanitární záležitosti a civilní ochranu (DG ECHO)

Hlavní mezinárodní rozvojové a jiné organizace

http://www.un.org/esa/	Stránky OSN věnované ekonomickému a sociálnímu rozvoji
http://www.un.org/millenniumgoals/	Stránky OSN věnované Rozvojovým cílům tisíciletí
http://www.undp.org/	Stránky Rozvojového programu OSN (UNDP)
http://ochaonline.un.org	Úřad OSN pro koordinaci humanitární pomoci (OCHA)
http://www.oecd.org/dac	Výbor pro rozvojovou spolupráci OECD (DAC)
http://europeandcis.undp.org/	Regionální centrum UNDP pro Evropu a SNS v Bratislavě
http://www.worldbank.org/	Světová banka (WB)
http://www.imf.org/	Mezinárodní měnový fond (IMF)

› Seznam autorů fotografií

Dekonta, a. s. (24), Francois Duboc – Generální ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu (32), Barbora Ešnerová (34), Geomin družstvo (22), Kristýna Greplová (41), Tomáš Hanzelka (30), Veronika Hirzel (zadní strana), Jiří Knittl (16, 28), Monika Lidická (titulní strana, 9, 12, 27), Vratislav Mach (7, 17), Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2, 4, 8, 19, 36, 37), Vlasta Mlejnecká (26), Filip Moravec (17, 18), Jiří Muchka (38), Martin Náprstek (25, 29), Provinční rekonstrukční tým České republiky v Lógaru (6, 15, 23), Ivo Šilhavý (20), Milan Touš (31, 35), Milan Winter (42), Olga Zdrálková (40), Hana Zvonková (5).

Šíření a kopírování textů je možné jen s uvedením zdroje.

Texty: Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci Ministerstva zahraničních věcí České republiky ve spolupráci s Českou rozvojovou agenturou a Odborem lidských práv a transformační politiky Ministerstva zahraničních věcí ČR

Grafická úprava: Michal Anelt / Sans & Serif, v.o.s.

DTP: Kamil Knotek / Sans & Serif, v.o.s.

Tisk: Tiskárna H.R.G., s.r.o.

ISBN 978-80-86345-98-7

Praha 2010

© Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

www.mzv.cz/rozvoj

Publikaci zpracovalo Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky v roce 2010.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
Loretánské náměstí 5, 118 00 Praha 1
www.mzv.cz/rozvoj